

DEBRECENI EGYETEM

Informatikai Kar

Egy konkrét vállalat pénzügyi elemzése

Témavezető:

Dr. Hernádi László
egyetemi adjunktus

Készítette:

Nagy Zsanett Beatrix
gazdaságinformatikus

Debrecen

2010

Tartalomjegyzék

1. BEVEZETÉS.....	4
2. SZAKIRODALMI ÁTTEKINTÉS.....	6
2.1 A BESZÁMOLÓ, KÉSZÍTÉSÉNEK CÉLJA.....	6
2.2 A PÉNZÜGYI ELEMZÉS CÉLJA, ESZKÖZEI, PÉNZÜGYI TELJESÍTMÉNY ÉRTÉKELÉSE	10
2.3 A PÉNZÜGYI MUTATÓK	11
2.3.1 Likviditási mutatók	12
2.3.2 Tőkeáttételi mutatók	13
2.3.3 Hatékonysági mutatók	13
2.3.4 Jövedelmezőségi mutatók.....	14
2.3.5 Pénzáram alapú mutatók (Cash-flow alapú mutatók)	14
2.3.6 Piaci mutatók.....	15
3. A VOLÁN CÉG BEMUTATÁSA	16
3.1 CÉGTÖRTÉNET.....	16
3.2 VOLÁN EGYESÜLÉS.....	19
3.3 A SZABOLCS VOLÁN ZRT. BEMUTATÁSA.....	21
3.3.1 A Szabolcs Volán Zrt. szolgáltatásai, tevékenységei.....	23
3.3.2 A részvénytársaság vállalatirányítási rendszere	24
3.3.2.1 A LIBRA6i integrált vállalatirányítási rendszer általános jellemzői	26
4. A MÉRLEG ELEMZÉSE.....	29
4.1 ESZKÖZÖK ELEMZÉSE.....	29
4.2 FORRÁSOK ELEMZÉSE.....	31
5. AZ EREDMÉNYKIMUTATÁS ELEMZÉSE	33
6. A PÉNZÜGYI MUTATÓK ELEMZÉSE	37
6.1 LIKVIDITÁSI MUTATÓK ELEMZÉSE.....	37
6.2 TŐKEÁTTÉTELI MUTATÓK ELEMZÉSE.....	38
6.3 HATÉKONYSÁGI MUTATÓK ELEMZÉSE.....	40
6.4 JÖVEDELMEZŐSÉGI MUTATÓK ELEMZÉSE	41

6.5 PIACI MUTATÓK.....	43
7. CASH FLOW KIMUTATÁS ELEMZÉSE	44
8. ÖSSZEFOGLALÁS.....	47
IRODALOMJEGYZÉK.....	50
FÜGGELÉK.....	52

1. Bevezetés

Dolgozatom témájaként érdeklődési körömből adódóan egy konkrét vállalat pénzügyi elemzését választottam. Azért esett erre a témára a választásom, mivel úgy gondolom, hogy a dolgozat elkészítése során olyan tapasztalatot szerezhetek, amit a későbbiekben is fel tudok használni munkám során.

A szakdolgozatom megírásának célja, egy konkrét vállalat példáján keresztül megvizsgálni a pénzügyi kimutatások összeállítását, elemzését. Ezek során megtudhatjuk, hogy az adott vállalkozás milyen gazdasági helyzetben van.

A piacgazdaság működéséhez nélkülözhetetlen, hogy a piac szereplői számára, döntéseik megalapozása érdekében, mind a vállalkozók, mind a nem nyereségorientált szervezetek, valamint az egyéb gazdálkodást folytató szervezetek vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről és azok alakulásáról objektív információk álljanak rendelkezésre.¹

A vállalatok könyvvézetési és év végi beszámolási kötelezettségét a számviteli törvény szabályozza. Az éves beszámoló részei a mérleg, az eredménykimutatás és a kiegészítő melléklet.

A beszámoló adatainak segítségével értékelni tudjuk a vállalkozás vagyoni, pénzügyi helyzetét és gazdálkodásának jövedelmezőségét. A jövedelmezőségi helyzet részletezése a nyereségre, a pénzügyi helyzet részletezése az alanyi és tárgyi likviditásra vonatkozik. A vagyoni helyzet magyarázza a vállalkozás jövedelmezőségének helyzetét.

A gazdasági elemzés segít a vállalkozás döntéshozóinak a jó döntések meghozatalában, valamint hitelfelvétel esetén fontos információkat nyújthat a hitelintézetek részére.

A vállalkozás pénzügyi helyzete különböző módszerekkel mutatható be. A vállalkozás pénzügyi helyzetének megismertetésének módszerei:

- viszonyszámok, mutatók,
- a likviditás elemzésére alkalmas mérlegek,
- a vállalkozás pénzfolyamatainak elemzését lehetővé tevő kimutatások.

¹ 2000. évi C. törvény a számvitelről 1.o. 1.bek.

A szakdolgozatomban a Szabolcs Volán Közlekedési Zártkörűen Működő Részvénytársaság helyzetét szeretném megvizsgálni. Az elemzés során a teljesítmény összehasonlítható korábbi évek adataival, vagy más vállalatok teljesítményével. Dolgozatomban a Zrt. 2007-2008-2009. évi beszámoló adatait hasonlítom össze. A pénzügyi kimutatások használatával az elemző nagyon sokat megtudhat egy vállalat pénzügyi teljesítményéről. Az eredmények összehasonlíthatóságához az elemzőnek meg kell ismernie a vállalkozást és az üzletágat, csak ezáltal válik képessé arra, hogy különböző időszakok teljesítményeinek különbségeit megmagyarázza.

A dolgozatomban először szakirodalmi áttekintést készítek, amelyben részletezem a beszámolót, készítésének célját, a pénzügyi elemzés célját, eszközeit, valamint a pénzügyi mutatók elméleti háttérét, főbb csoportjait.

A következő részben bemutatom a Volán társaságot, ezen belül a Szabolcs Volán Zrt. történetét, tevékenységi körét, vállalatirányítási rendszerét, mely a legnevesebb magyar informatikai rendszer.

A dolgozatom fő része a beszámoló alapján készülő elemzés, ebben a részben a mérleg és az eredménykimutatás adatainak belső szerkezetét elemzem, aztán a pénzügyi mutatószámok segítségével szeretnék átfogó képet alkotni a vállalkozás helyzetéről. Végül a cash flow kimutatás segítségével elemzem a pénzmozgást.

2. Szakirodalmi áttekintés

2.1.A beszámoló, készítésének célja

A pénzügyi elemzés meghatározó adatbázisát a beszámoló képezi.

A gazdálkodó az üzleti év könyveinek lezárását követően a számviteli törvényben meghatározott könyvvezetéssel alátámasztott **beszámolót köteles készíteni** működéséről, vagyoni, pénzügyi, és jövedelmi helyzetéről. A beszámolót **magyar nyelven** kell összeállítani.

A beszámoló célja az információszolgáltatás.

Információt igényelnek

- a tulajdonosok,
- a hitelezők,
- a piaci partnerek,
- a leendő tulajdonosok (azaz a befektetni szándékozók),
- a munkavállalók,
- az állam stb.²

Az **üzleti év** az az időtartam, amelyről beszámolót kell készíteni. Az üzleti év időtartama általában megegyezik a naptári évvel. Ebből következően a mérleg fordulónapja december 31. Az üzleti év időtartama általában 12 naptári hónap.³

A vállalkozásoknak a beszámolót **kettős könyvvitellel kell alátámasztaniuk**. Egyszeres könyvvitellel alátámasztott egyszerűsített beszámolót csak akkor készíthet a gazdálkodó, ha azt a számviteli törvény vagy kormányrendelet lehetővé teszi. A vállalkozások a törvényben meghatározott körben egyszerűsített beszámolót készíthetnek.⁴

A **kettős könyvvitel** az eszközök és források változásait együtt vizsgálja és jegyzi fel zárt rendszerben.

² Dr. Sztanó Imre: *A számvitel alapjai*, Perfekt Kiadó, 2006, p. 85

³ <http://www.kulcs-soft.hu/>

⁴ Dr. Sztanó Imre: *A számvitel alapjai*, Perfekt Kiadó, 2006, p. 86

Az **egyszeres könyvvitel** pénzforgalmi szemléletű, a pénzügyi realizációs elven alapul, csak a pénzeszközök változásait jegyzi fel (pénztárfőkönyv, naplófőkönyv).⁵

A **beszámoló formája** függ a gazdálkodó társasági formájától, méretétől és más gazdálkodókkal való kapcsolatának erősségétől. Más beszámolót fog készíteni egy korlátolt felelősségű társasági formában működő kisvállalkozás, mint egy anyavállalatnak nem minősülő részvénytársaság, de egy vállalatcsoport anyavállalata is más beszámolási formával fog eleget tenni beszámoló-készítési kötelezettségének. A beszámoló formája lehet:

- éves beszámoló,
- egyszerűsített éves beszámoló,
- összevont (konszolidált) éves beszámoló,
- egyszerűsített beszámoló.⁶

Az **egyszerűsített éves beszámoló** – a későbbiekben tárgyalandó mérleg – és eredménykimutatásbeli egyszerűsítéseken túl – abban különbözik az éves beszámólótól, hogy nem kötelező része az üzleti jelentés. Ahhoz, hogy egy vállalkozás egyszerűsített éves beszámolót készíthessen, két egymást követő évben, a mérleg forduló napján, a következő három feltétel közül bármely kettőnek teljesülnie kell:

- a mérlegfőösszeg ne haladja meg az 500 millió forintot,
- az éves nettó árbevétel ne haladja meg az 1000 millió forintot,
- a tárgyévben az átlagos foglalkoztatotti létszám ne haladja meg az 50 főt.⁷

Az **összevont éves beszámoló**

- összevont mérlegből,
- összevont eredménykimutatásból,
- összevont kiegészítő mellékletből

áll.

⁵ <http://www.jegyzet.hu/>

⁶ BGF Pénzügyi és Számviteli Főiskolai Karának oktatói: *Pénzügyi számvitel II. A beszámoló összeállítása*, Perfekt Kiadó, 2006

⁷ Béza Dániel - Csapó Krisztián - Farkas Szilveszter - Filep Judit - Szerb László: *Kisvállalkozások finanszírozása*, Perfekt Kiadó, 2007

Nem része a konszolidált éves beszámolónak az üzleti jelentés. Az összevont üzleti jelentést az anyavállalatnak el kell készíteni, el kell fogadtatni, de nem kell letétbe helyezni. Ugyanakkor az anyavállalat székhelyén biztosítani kell, hogy abba az érdekeltek betekintsenek.

A konszolidált éves beszámoló célja a valós vagyoni, jövedelmezőségi, pénzügyi helyzetének a bemutatása.

A beszámoló alaptípusa az **éves beszámoló**. Ezt a formát kell készítenie minden kettős könyvvitelt vezető vállalkozónak, amennyiben a másik két forma feltételei nem teljesülnek.

Az éves beszámoló részei az alábbiak:

- Mérleg
- Eredménykimutatás
- Kiegészítő melléklet.⁸

Az éves beszámolót úgy kell összeállítani, hogy abból a mérlegolvasó a vállalkozás

- vagyoni,
- jövedelmezőségi,
- és pénzügyi

helyzetéről, valamint mindezek változásáról is megbízható képet tudjon kialakítani.

A vállalkozás **vagyoni helyzetére**, valamint az abban bekövetkezett változásokra a mérleg és a kiegészítő mellékletből kaphatunk információkat.

A vállalkozás **jövedelmezőségi helyzetének** megítélésére az eredménykimutatás és a kiegészítő melléklet biztosít adatokat.

Az előző két - beszámoló részét képező – alapidokumentum viszont a vállalkozás **pénzügyi helyzetének** megítélésére kielégítő információkat nem képes biztosítani.⁹

A **mérleg** olyan számviteli okmány, amely a vállalkozás eszközeit és forrásait adott időpontra vonatkozóan, megfelelően értékelve, pénzértékben összesítve, előírt szerkezetben

⁸ Dr. Takács András: *Beszámolóképzés és -elemzés*, PTE ÁOK Nyomda, 2008

⁹ Dr. Ujvári Géza: *A konszolidált (összevont) éves beszámoló*, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., 2004

tartalmazza. A mérleg-összeállítás tulajdonképpen az eszközök és a források számbavételét, illetve a megfelelő formában történő dokumentálását jelenti.

A mérleg a beszámoló számszaki részének egyik legfontosabb dokumentuma. Tulajdonságai, jellemzői alapján a mérleg kiinduló alapját képezi a vállalkozás vagyoni, pénzügyi helyzete vizsgálatának.¹⁰

A mérleg egy adott időpontra vonatkozóan mutatja be a vállalat vagyonát, míg az **eredménykimutatás** arra összpontosít, hogy az éves gazdálkodás során hogyan hasznosul ez a vagyon, mekkora jövedelmet hoz a vállalatnak, és ennek eredményeként milyen mértékben gyarapította a vizsgált periódusban vagyonát a vállalat.

Az eredménykimutatás a vállalkozás jövedelmezőségének alakulását, egy adott gazdasági év eredményének megállapítását tartalmazza.¹¹

A számviteli törvény az éves és egyszerűsített éves beszámoló kötelezően elkészítendő részeként határozza meg az üzleti év gazdálkodására vonatkozó, csak számszaki adatokat tartalmazó mérlegen és eredménykimutatáson túl, az azokat kiegészítő, értékelő és magyarázó **kiegészítő mellékletet**. A kiegészítő mellékletbe azokat a számszerű adatokat és szöveges magyarázatokat kell felvenni, amelyeket a törvény előír, továbbá mindazokat, amelyek a vállalkozó vagyoni, pénzügyi helyzetének, működése eredményének megbízható és valós bemutatásához a tulajdonosok, a befektetők, a hitelezők számára – a mérlegben, az eredménykimutatásban szereplőkön túlmenően – szükségesek.

A kiegészítő melléklet tartalmát, részletezettségét alapvetően befolyásolja a beszámoló alkalmazott formája.

Az éves beszámoló kiegészítő mellékletének **felépítése** – a számviteli törvény általános előírása és részleteiben szabályozott tartalmi követelmények figyelembevételével – a következő:

I. Általános jellegű kiegészítések

II. Specifikus jellegű kiegészítések

a. Mérleghez kapcsolódó kiegészítések

¹⁰BGF Pénzügyi és Számviteli Főiskolai Karának oktatói: *Pénzügyi számvitel II. A beszámoló összeállítása*, Perfekt Kiadó, 2006

¹¹Pálinkó Éva - Szabó Márta: *Vállalati pénzügyek*, BME GTK - Typotex Kiadó, 2006

b. Eredménykimutatáshoz kapcsolódó kiegészítések

III. Tájékoztató jellegű kiegészítések

IV. Cash flow kimutatás¹²

2.2.A pénzügyi elemzés célja, eszközei, pénzügyi teljesítmény értékelése

A vállalkozások gazdálkodásáról, vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről, azokról a gazdasági folyamatokról, eredményekről és problémákról, amelyek a vállalkozást jellemzik, **pénzügyi elemzéssel** lehet információt szerezni.

A pénzügyi elemzés olyan eljárások, vizsgálati módszerek felhasználásával történik, amelyek alkalmasak a vállalkozások eszközeinek és forrásainak, illetve eredményének vizsgálatára, hatékonyságának, pénzügyi teljesítőképességének kifejezésére, minősítésére.

A pénzügyi elemzés alapját az összehasonlítás képezi. Az időbeli és térbeli összehasonlítások útján értékes információhoz juthatunk. Az elemzés egyik leglényegesebb pontja a relevancia. Csak egymással tartalmilag egybevágó abszolút számok összehasonlításának van értelme. A **térbeli elemzés**nél valamely gazdasági egység pénzügyi adatait vagy azonos iparágba tartozó másik cég adataival, vagy az iparági átlaggal hasonlítjuk össze. A pénzügyi elemzés tradicionálisan az összehasonlításra épül. Az összehasonlításnál sok esetben a pénzügyi adatoknak nem az abszolút, hanem a viszonylagos nagysága bír jelentősebb információ tartalommal.

A pénzügyi elemzés legáltalánosabban használt eszköze a viszonyszám-számítás. A viszonyszámok mindhárom alapvető típusa – a megoszlási, a dinamikus és az intenzitási viszonyszámok számítása – hasznos szolgálatot tesz a pénzügyi elemzésben. Ezekre épül módszertanilag a pénzügyi elemzés három eljárása, amelyek a következők:

- a pénzügyi aránymutatók számítása,
- a pénzügyi adatok közös alapra történő átszámítása és
- a változás-kimutatások alkalmazása.¹³

¹²BGF Pénzügyi és Számviteli Főiskolai Karának oktatói: *Pénzügyi számvitel II. A beszámoló összeállítása*, Perfekt Kiadó, 2006

¹³<http://www.euro-oktaeder.hu/>

Az **időbeli elemzés**nél a pénzügyi elemzés történhet egy meghatározott év (a beszámolási időszak) vagy több év (több éves beszámolási időszak) adatai alapján. Egy évre vonatkozó vizsgálat statikus képet nyújt a vállalkozásról. Több év adatainak alapján az elemzés a változásokat is számba veszi (dinamikus összehasonlítás).¹⁴

A vállalkozás pénzügyi helyzete különböző módszerekkel elemezhető, mutatható be. A vállalkozások pénzügyi helyzetének és változásának elemzését biztosító módszerek

- viszonyszámok, mutatók (elsősorban likviditási mutatók),
- a likviditás statikus, vagy dinamikus elemzésére alkalmas mérlegek, a vállalkozás pénzfolyamatainak elemzését lehetővé tevő kimutatások.¹⁵

2.3.A pénzügyi mutatók

A pénzügyi teljesítmény értékeléséhez használt viszonyszámok alapvetően az éves beszámoló adataira támaszkodva, a múltbeli gazdasági tevékenység alakulásáról adnak képet. Könnyen előállíthatók, értelmezhetők, ugyanakkor a múltbeli teljesítmény alakulásának mérőszámai alapján kevésbé lehet a jövőbeni vállalati teljesítményre következtetéseket levonni.

A teljesítménymérés mutatói a tulajdonosi elvárást tükröző tartalom túl segítik:

- a vállalat potenciális befektetőit, a hitelezőket,
- a vállalati menedzsmentet, munkavállalókat,
- a piac többi szereplőjét, a versenytársakat, a vállalat stratégiai megrendelőit,
- a felügyeleti szerveket, az adóhivatalt,

hogy képet kapjanak a vállalat pénzügyi teljesítményéről.¹⁶

Megkülönböztetünk **abszolút** és **relatív** mutatószámokat. Az **abszolút mutatószámokat** közvetlenül a vállalat éves jelentéseiből olvashatjuk ki, illetve különböző részértékekből rakjuk össze őket. Ilyen például a cash flow. Az abszolút mutatószámok csak részben hordoznak fontos információkat, nem mutatnak teljes rálátást arra a területre, amit éppen

¹⁴ Dr. Béhm Imre: *Gazdasági-pénzügyi ismeretek*, Perfekt Kiadó, 1998

¹⁵ Dr. Ujvári Géza: *A konszolidált (összevont) éves beszámoló*, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., 2004

¹⁶ Pálinkó Éva - Szabó Márta: *Vállalati pénzügyek*, BME GTK - Typotex Kiadó, 2006

vizsgálni szeretnénk, ezért is alkalmazzák ezeket elemzések kiindulópontjaként, ahhoz, hogy meghatározzuk a **relatív vagy viszonyszámokat**.¹⁷

A pénzügyi helyzet vizsgálata alapvetően két területre terjed ki: meg kell vizsgálni a vállalkozás adósságállományát (eladósodottságának mértékét), valamint likviditását (rövid távú fizetőképességét).¹⁸

A vállalat pénzügyi elemzése során alkalmazott **mutatószámok fő csoportjai**:

- Likviditási mutatók
- Tőkeáttételi mutatók
- Hatékonysági mutatók
- Jövedelmezőségi mutatók
- Pénzáram alapú mutatószámok (cash flow)
- Piaci mutatószámok

2.3.1. Likviditási mutatók

A likviditás a vállalkozás azon képessége, hogy fizetési kötelezettségeinek minden időpontban, megkövetelt határidőre eleget tud tenni.

A vállalkozások likviditásának meghatározásánál a rendelkezésre álló, és a szokásos vállalkozási üzletmenet mellett előteremthető pénzügyi eszközöket állítják szembe az adott időpontban esedékes kötelezettségekkel. A likviditás vizsgálható rövid és hosszú távra.¹⁹

Likviditási mutatók:

- Likviditási ráta
- Likviditási gyorsráta
- Pénzhányad mutató
- Hitelfedezettségi mutató
- Kamatfedezettségi mutató

¹⁷Jacobs-Oestreicher: *Mérlegelemzés: az éves beszámoló elemzése, mint a tervezés és döntés-előkészítés eszköze*, Kossuth Kiadó, 2000

¹⁸ Dr. Takács András: *Beszámolóképzés és -elemzés*, PTE ÁOK Nyomda, 2008

¹⁹ Dr. Béhm Imre: *Gazdasági-pénzügyi ismeretek*, Perfekt Kiadó, 1998

2.3.2. Tőkeáttételi mutatók

A tőkeáttételi mutatók a forrásokat jelző vertikális mutatószámok, amelyek a vállalat finanszírozási szerkezetét jellemzik, megmutatják, hogy a vállalat milyen mértékben támaszkodik saját, valamint hitel típusú forrásokra.

A tőkeáttételi mutatók a vállalat finanszírozási tevékenységét, finanszírozási szerkezetét mutatják, kifejezik a vállalat finanszírozási kockázatát. Míg a társaság üzleti kockázata a működésből származó pénzáramok (eredmény) változékonyságának a függvényében határozható meg, addig a társaság pénzügyi kockázata a finanszírozási szerkezet függvényében alakul. Minél nagyobb a hitel/tőke aránya a vállalat finanszírozási szerkezetében, annál nagyobb mértékű a tulajdonosok szabad pénzáramának a változékonysága, a tulajdonosi tőke kockázata.²⁰

Tőkeáttételi mutatók:

- Adósságállomány
- Adósságállomány aránya
- Saját tőke aránya
- Adósságállomány fedezettsége
- Eladósodottság foka
- Tőkeáttételi mutató

2.3.3. Hatékonysági mutatók

A hatékonysági mutatók a vállalat forgóeszközeinek körébe tartozó eszközcsoportok kihasználtságát mutatják. Kifejezik, hogy az eszközökbe történő befektetés milyen gyorsan, hányszor térül meg a vizsgált periódusban. Más megközelítésben, a hatékonysági mutatók kifejezik, hogy mennyi idő alatt válik az adott eszközcsoportban lekötött tőke ismét a leglikvidebb vagyontartási formává, vagyis pénzzé. Minél gyorsabb a megtérülés, annál kisebb tőkelekötéssel biztosítható a vállalat folyamatos működése, és közvetetten annál nagyobb a lekötött tőke egységére jutó hozam.²¹

²⁰ Pálinkó Éva - Szabó Márta: *Vállalati pénzügyek*, BME GTK - Typotex Kiadó, 2006, p. 368

²¹ Pálinkó Éva - Szabó Márta: *Vállalati pénzügyek*, BME GTK - Typotex Kiadó, 2006, p. 366

Hatékonysági mutatók:

- Készletek forgási sebessége
- Nettó forgótőke forgási sebessége
- Tárgyi eszközök hatékonysága
- Tárgyi eszköz igényesség
- Munkaerő hatékonysága
- Munkaerő igényesség

2.3.4. Jövedelmezőségi mutatók

A vállalkozás gazdálkodása akkor jövedelmező, ha egy bizonyos időtartamot (pl. év) vizsgálva az értékesítés nettó árbevétele, az egyéb, valamint a pénzügyi és a rendkívüli bevételei meghaladják az értékesítés költségeit és ráfordításait, így az adózás előtti eredménye nyereség.

A jövedelmezőségi mutatók az üzleti kockázatot mérik, a vállalkozás működésének eredményességét fejezik ki; az eredmény létrehozásában közreműködő tényezők hozamát szemléltetik.

A jövedelmezőség kifejezése lehetséges %-ban vagy Ft-ban.²²

Jövedelmezőségi mutatók:

- Marginális jövedelem (ROS)
- Eszközök hozama (ROA)
- Saját tőke hozama (ROE)
- Árbevétel-arányos üzemi eredmény
- Árbevétel-arányos adózás előtti eredmény
- Fedezeti mutató

2.3.5. Pénzáram alapú mutatók (Cash flow alapú mutatók)

A teljesítmény és a pénzáramlást mutató kategóriák esetenként jelentős eltérést mutathatnak, így ma már egyre gyakrabban tapasztaljuk, hogy a mérleg és az

²² Dr. Béhm Imre: *Gazdasági-pénzügyi ismeretek*, Perfekt Kiadó, 1998

eredménykimutatás adatainak felhasználásával képzett mutatók mellett a pénzáramlás követését szolgáló pénzáram-kimutatás adatait is bevonják az elemzésbe.²³

A cash flow - általánosan elfogadott értelmezés szerint - nem más, mint pénzforrások képződésének és felhasználásának folyamata egy meghatározott időszak alatt.

A cash flow a következő egyenlet segítségével értelmezhető:

$$\text{Cash flow} = \text{cash in-flow} - \text{cash out-flow}$$

azaz a cash flow értéke megegyezik a pénzbevételek és a pénzkiáramlás különbségével, végső soron tehát a pénzeszközök állományváltozását jelzi.

A cash flow kimutatás felépítése:

A nemzetközi gyakorlatban többé-kevésbé azonos kategorizálás szerint a vállalkozás

- működési (üzleti operatív) tevékenysége,
- befektetési (beruházási) tevékenysége és
- pénzügyi (finanszírozási) tevékenysége

befolyásolják a cash flow alakulását.²⁴

2.3.6. Piaci mutatók

Az elemzés során olyan módszerekre is szükség van, amelyekkel a teljes üzleti vállalkozást vagy annak valamelyik nagyobb vagyონrészét értékelni lehet.

A piaci mutatók arról adnak információt, hogy a befektetők mennyire értékelik a vállalkozást vagy annak valamely vagyónrészét.²⁵

Piaci mutatók:

- P/E mutató
- Osztalékhozam

²³ Pálincó Éva - Szabó Márta: *Vállalati pénzügyek*, BME GTK - Typotex Kiadó, 2006

²⁴ Dr. Pucsek József: *Cash flow-ról; A kimutatás összeállítása, cash flow elemzése*, SALDO Rt, 2002

²⁵ Dr. Béhm Imre: *Gazdasági-pénzügyi ismeretek*, Perfekt Kiadó, 1998

3. A VOLÁN cég bemutatása

3.1.Cégtörténet ²⁶

Magyarországon a XX. század elején jöttek létre a személy- és áruszállítással foglalkozó, elsősorban kistérségi igényeket kielégítő magánvállalkozások. Az első, országos hálózattal rendelkező céget, a Magyar Vasutak Autóközlekedési Részvénytársaságot (MAVART) a MÁV hozta létre 1927-ben.

A társaság személyszállítással és áru fuvarozással foglalkozott, és elsősorban a vasúti hálózathoz kapcsolódott. 1934-ben átvette a Posta 43 autóbuszát, ezzel kiemelkedően a legnagyobb közúti közlekedési vállalat lett, majd 1935-ben átalakult, a Magyar Államvasutak Közúti Gépkocsi Üzemévé (MÁVAUT), amely már 224 útvonalon közlekedtetett autóbuszokat.

A második világháború során a hazai járműállomány nagy része tönkrement, illetve kikerült az országból. Ismét kisvállalkozások alakultak, de ezeket a különféle korlátozások, centralizációs törekvések gyorsan kiszorították a piacról.

1948-ban megkezdődött a közúti közhasznú autóközlekedés teljes körű kialakítása. Létrehozták a MÁVAUT Autóbuszközlekedési Nemzeti Vállalatot, majd a Teherfuvarozási Nemzeti Vállalatot (TEFU NV). A két, országos feladatokat ellátó vállalatot 1953-ban decentralizálták és megalakult mintegy 80, területileg számozott, személy- és áruszállítási feladatot ellátó autóközlekedési vállalat (AKÖV). Ezek munkáját kilenc Autóközlekedési Igazgatóság (AKIG) irányította.

A gyorsan fejlődő magyar járműgyártás közreműködésével a vállalatok eszközállománya rohamosan bővült. Az ötvenes évek elején megkezdődött a műszaki-forgalmi telepek és az autóbusz-állomások országos hálózatának kiépítése. Az irányítási rendszer azonban nehézkessé, több lépcsőssé vált, ezért 1961-ben a KPM megalapította az Autóközlekedési Vezérgazgatóságot (AVIG), amelynek vezetésével, az "egy megye - egy vállalat" elv alapján, 18 megyében létrejöttek a számozott, vegyes profilú autóközlekedési vállalatok. Kivételt csupán Budapest, illetve Pest megye kapott: a fővárosban létrejött a tiszta profilú TEFU, illetve MÁVAUT vállalat, amelyek tevékenysége messze túlmutatott a területi határokon. A

²⁶ <http://www.volán.hu>

hazánkban akkor divatos átszervezés jegyében megalakult és átvette elődje feladatait az Autóközlekedési Tröszt (AKÖTRÖSZT). Megkezdődött a közúti közlekedés erőteljes fejlesztése, a kisforgalmú vasútvonalak feladatainak átvétele, a tevékenység komplexé tétele.

A Tröszt pályázatot írt ki közös fantázianévre és emblémára. A 22 pályázat közül a ma már Európa szerte ismert VOLÁN név és a VOLÁN csiga került elfogadásra és védjegyzetésre.

A sikeres pályázatát követően 1970-ben megalakult a VOLÁN TRÖSZT és létrejött az 1-24 számozású VOLÁN Vállalat.

Az új gazdaságirányítási rendszer és a reformok hatására rendkívül dinamikusan növekedtek a személy- és áruszállítási teljesítmények, létrejött az autóbusz-állomások és a műszaki-forgalmi telephelyek országos hálózata. A közúti közhasznú autóközlekedésben minőségi változások is történtek: új eszközfenntartási rendszereket dolgoztak ki, megkezdődött a számítógépes autóbusz-menetrend készítés, a fordaoptimalizálás, a jegykiadó gépek felszerelése. A teherfuvarozásban is kialakultak a korszerű technológiák, általánossá vált a komplex kiszolgálás, tért nyert a darabáru-fuvarozás, a sokszög-fuvarozás.

Az 1980-as évek elejére folyamatosan növekedett a vállalatok önállósága, amelynek révén a vállalatok már a beruházási források 80 százalékával önállóan gazdálkodtak. A vállalatok szervezettségükkel, a korszerű karbantartási és telepírányítási rendszerükkel, a munkaerő kímélésével, tevékenységük sokszínűségével a piaci versenyben nemcsak megőrizték, hanem javították is pozícióikat.

A trösztirányítású tevékenység időszakában sikerült minden közúttal rendelkező, 200 lakosnál nagyobb települést bekapcsolni a menetrendszerű autóbusz-forgalomba. Felépült 50 autóbusz-állomás, 100 üzemegységi-főnökségi telep és sikerült mintegy 40 szociális ellátást javító bázis létrehozása. Zökkenőmentesen átvették 75 korszerűtlen kisvasút forgalmát.

1983-ban minisztertanácsi döntés született a további decentralizálásra. Létrejöttek a gazdaságilag teljesen önálló vállalatok, valamint a VOLÁN Vállalatok Központja (VVK). A vállalatok vezetőiből, valamint a VVK vezérigazgatójából alakult Igazgatótanács (IT) döntési hatáskörébe kerültek a VOLÁN hálózat egészét érintő kérdések. Az IT a vállalatok közös érdekei alapján a VVK feladatai közé sorolta a hálózat szintű tevékenység érdekegyeztetését,

a központosított járműbeszerzést, a több vállalatot érintő keretmegállapodások előkészítését, a tevékenység korszerűsítésére vonatkozó ajánlások kidolgozását.

Az IT döntése alapján a vezérigazgató leányvállalatokká alakította át a háttérintézményeket. Létrejött a VOLÁN Elektronika Számítástechnikai Leányvállalat, a VOLÁN Oktatási és Továbbképző Leányvállalat. A továbbiakban ezek a vállalatok üzleti alapon kötöttek megállapodást a szolgáltatásaikat igénylőkkel.

A további korszerűsítés jegyében megkezdődött a vállalati tanács irányítású társaságok kialakítása.

1985-ben a vállalatok új márkaneveket vettek fel, amelyek a VOLÁN jelleg megőrzése mellett utaltak a működési körükre, megyéjükre, esetleges sajátosságaikra.

1986-ban megalakult a VOLÁNCAMION Leányvállalat, amely már az első évben 21 országba szervezett fuvarokat.

1987 április 3-án került átadásra Nyíregyháza új autóbusz-pályaudvara. A nagy forgalom és a csúcsidőszakok zökkenőmentes lebonyolítását a legmodernebb számítógépes rendszer segítette.

A 80-as évek végén a nagyberuházásokat nélkülöző fuvarpiacon éles verseny alakult ki, gondot okozott, hogy a nagyvállalatok már nem szívesen fogadtak járműveket délután, vagy hétvégén, ezért romlott az eszközkivétel. Új helyzetet hozott viszont a nemzetközi tevékenység: mind a személy-, mind az áruszállítás dinamikusabban növekedett, kimagasló volt a devizakitermelés.

1989-ben, az új társasági törvény megjelenése után nyilvánvalóvá vált, hogy a VVK szerepe és hatásköre nem felel már meg a kor szellemének. A közellátás érdekében ráruházott hatósági funkciók ellentétben voltak a teljes vállalati önállósággal. Megkezdődött az új, önkéntes, a vállalati önállóságot a legkevésbé sem csorbító munkaszervezet létrehozásának előkészítése. E munkát siker koronázta: november 15-én a vállalatok vezetői aláírták a VOLÁN Egyesülés alapító okiratát.

A 90-es évek elején egyre több válságjelenség nehezítette a társaságok tevékenységét. Lehetetlenné vált a keresztfinanszírozás, sok helyütt az eddig gazdaságos áruszállítás veszteséges lett és így nem volt forrás a személyszállítás finanszírozására. Szükségessé vált a profiltisztítás: a vállalatok áruszállítói és egyéb kiszolgáló részlegei önálló gazdasági

társaságokká alakultak, nagy részüket később privatizálták. A VOLÁN autóbusz-közlekedési vállalatok - a gazdasági társaságokról szóló törvény értelmében - részvénytársaságokká alakultak. 1995-ben a többségi állami tulajdonú VOLÁN társaságok az ÁPV Rt-hez (melynek 2008. évtől jogutódja az MNV Zrt.), mint tulajdonosi jogkör-gyakorlóhoz kerültek, a szakmai irányítás továbbra is a KHVM-nél (jelenleg NFM) maradt. Két helyi tömegközlekedést ellátó részvénytársaság a továbbiakban az önkormányzattal közös tulajdonban működött (Pécs, Kaposvár).

3.2.VOLÁN egyesülés ²⁷

Gazdasági társaságuk 58 társaság vállalatközi integrációja.

A VOLÁN Egyesülés 28 tagszervezet összefogásával gazdálkodásuk eredményességének előmozdítására és tevékenységük összehangolására, valamint szakmai és társadalmi érdekeik képviselésére 1989-ben alapított jogi személyiséggel rendelkező kooperációs társaság. Gazdasági társaságuknak jelenleg 58 tagszervezete van és három tagozatban végzi tevékenységét: az Autóbuszközlekedési, az Árufuvarozási és Szállítványozási valamint a Szolgáltatási Tagozatban. Az Egyesülés arra törekszik, hogy a VOLÁN cégcsoporthoz tartozó társaságok az összehangolt tevékenységükkel jól szolgálják az utasok, ill. a megrendelők igényeinek kielégítését.

A társaságok közül 36-nak fő profilja a menetrend szerinti helyközi (távolsági) és helyi **tömegközlekedés** lebonyolítása. A helyközi menetrend szerinti forgalomban a VOLÁN társaságok naponta mintegy 1,5 millió utast szállítanak el.

A VOLÁN menetrend szerinti helyközi autóbuszjáratokkal az ország 3145 települése közül 17 kivételével valamennyi elérhető, a települések kétharmadának lakosai csak a VOLÁN autóbuszjáratok segítségével juthatnak el az iskolákba, munkahelyekre, illetve intézhetik különféle hivatalos és magáncélú utazásaikat. A jó közlekedési kapcsolatnak a kisebb települések gazdasági életében elengedhetetlenül fontos infrastruktúra-pótló szerepe van.

A menetrend szerinti forgalom a határokon is túlnyúlik. A VOLÁN társaságok nemzetközi autóbuszjáratai 13 országba juttatják el az utasokat, a határmenti településekre, illetve jó

²⁷ <http://www.volanegyesules.hu/>

néhány európai nagyvárosba is. A VOLÁN társaságok a szerződéses munkásszállításban, valamint a bel- és külföldi különjáratok lebonyolításában is részt vesznek. A VOLÁN társaságok önálló helyi menetrend szerinti autóbuszjáratokkal 107 településen bonyolítják le a tömegközlekedést. Egyre több alacsonypadlós, illetve emelőszerkezettel felszerelt autóbusz segíti a mozgáskorlátozottak közlekedését.

A cégcsoport 11 **áru fuvarozást, szállítmányozást és logisztikai szolgáltatást** végző társasága mind a belföldi, mind a nemzetközi fuvarozásban is részt vesz. Az európai uniós tagságra történő felkészülési folyamat keretében a társaságok jelentős anyagi erőfeszítéseket tettek a tehergépjármű-park korszerűsítése érdekében. Jelenleg a nemzetközi forgalmat lebonyolító gépjármű-park teljeskörűen megfelel az európai uniós műszaki-forgalmi követelményeknek. A járművek jelentős része mobiltelefonnal, illetve járműkövető- és irányító berendezéssel felszerelt, amely hozzájárul ahhoz, hogy a megbízó, ill. az áru tulajdonosa is a járművek helyzetéről, a rakodásról bármikor pontos és azonnali információt kaphasson. A társaságok kiemelt feladatként kezelik a minőségbiztosítási szabványoknak történő megfelelést.

A belföldi áru fuvarozásban is egyre inkább a megbízó, illetve a lakosság teljes körű kiszolgálása kerül előtérbe, ezért a VOLÁN társaságoknál a fuvarozás párosul a csomagolással, rakodással, raktározással. A VOLÁN társaságok részt vesznek több nagyvállalat termelési, illetve kereskedelmi folyamatában, ahol a felhasználó üzemek, a lakossági szolgáltató-kereskedelmi centrumok igény szerinti be-, és kiszállítási feladatait látják el.

Az előbbieken nem említett társaságok a VOLÁN cégek, illetve külső megbízók számára nyújtanak különféle, jellemzően a közúti személyszállításához és áru fuvarozáshoz kapcsolódó **szolgáltatásokat**, melyek közül a fontosabbak: informatika, pénzügyi, banki szolgáltatások, könyvvizsgálat, lízingtevékenység, eszköz-bérbeadás, biztosítás, nyugdíjpénztári szolgáltatás, vagyonkezelés, taxiközlekedés, oktatás, képzés, építőipari tevékenység. E csoporthoz tartozik többek között az egyik legnagyobb hazai önkéntes kölcsönös nyugdíjpénztár.

A VOLÁN Egyesülés fennállása óta, alapítási céljainak szellemében - tagjai érdekképviseletének ellátása mellett - foglalkozik különféle nagyfogyasztói kedvezményeket tartalmazó szolgáltatói megállapodások kötésével, ezeken alapuló termékek, szolgáltatások forgalmazásával, kiajánlásával.

A megbízók folyamatos, magas szinten történő kiszolgálása érdekében, illetve a környezettudatos gondolkodást szem előtt tartva a VOLÁN Egyesülés 2000 óta működtet minőségirányítási rendszert, és 2005. áprilisától integrált minőség- és környezetirányítási rendszert.

3.3.A Szabolcs Volán Zrt. bemutatása

A SZABOLCS VOLÁN Közlekedési Részvénytársaságot a Közlekedési Hírközlési és Vízügyi Miniszter 1992. december 31-én alapította egyszemélyes zártkörű részvénytársaságként a jogelőd SZABOLCS VOLÁN Vállalat által kezelt vagyon felhasználásával. 1995-től a tulajdonosi jogokat a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zártkörűen Működő Részvénytársaság gyakorolja.

A részvénytársaság részvényeinek 97,8%-a állami tulajdonban van, 2,2%-a dolgozói részvény.

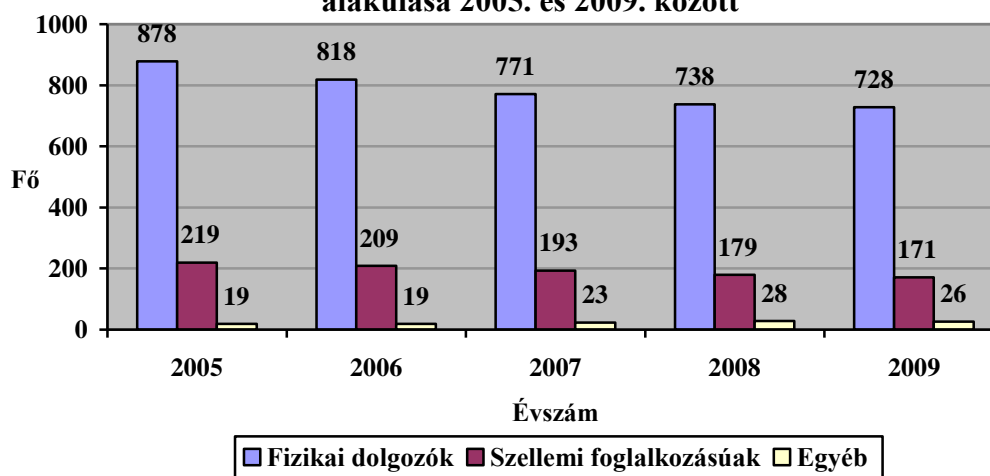
A részvénytársaság tevékenységét 6 tagú Felügyelő Bizottság felügyeli.

A Szabolcs Volán Zrt. Szabolcs-Szatmár-Bereg megye közlekedésében, valamint a haszongépjármű javítás terén játszik meghatározó szerepet. E szolgáltatást a társaság mellett egy néhány vonalat üzemeltető koncessziós társaság és a társ Volán társaságok megyébe átnyúló járatai egészítik ki.

A részvénytársaság alapvető céljai közé tartoznak többek között az alábbiak:

- A működőképesség, a pénzügyi egyensúly, a piaci részesedés, piacvezető pozíció megőrzése, stabilitásának biztosítása, illetve a vállalat vagyonának gyarapítása.
- A partnerek elvárásainak való megfelelés.
- Az ár-érték arány egyensúlyának megteremtése.

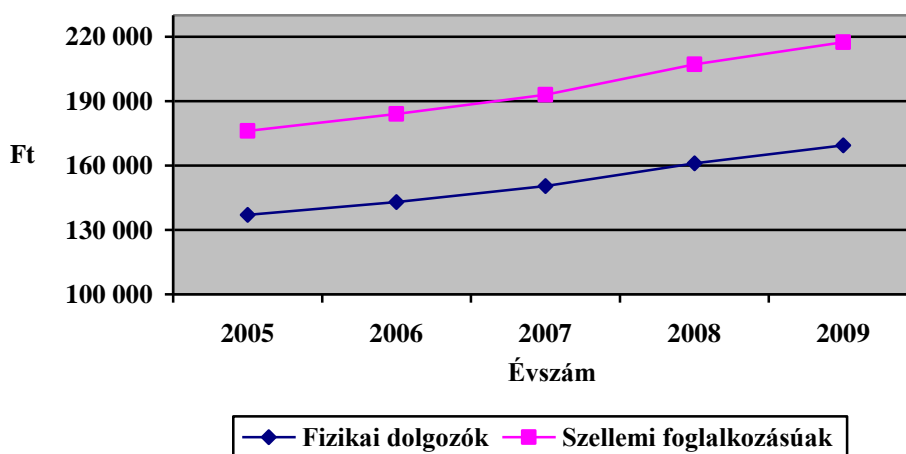
1. ábra: A Szabolcs Volán Zrt. dolgozói létszámának alakulása 2005. és 2009. között

Forrás: A Szabolcs Volán Zrt. 2005-2009-es beszámoló adatai

Az 1. ábrából kiderül, hogy a részvénytársaság dolgozóinak 2005 és 2009 között minden évben a 78%-át a fizikai dolgozók, körülbelül 19%-át a szellemi dolgozók, a fennmaradó 3%-át egyéb munkavállalók tették ki.

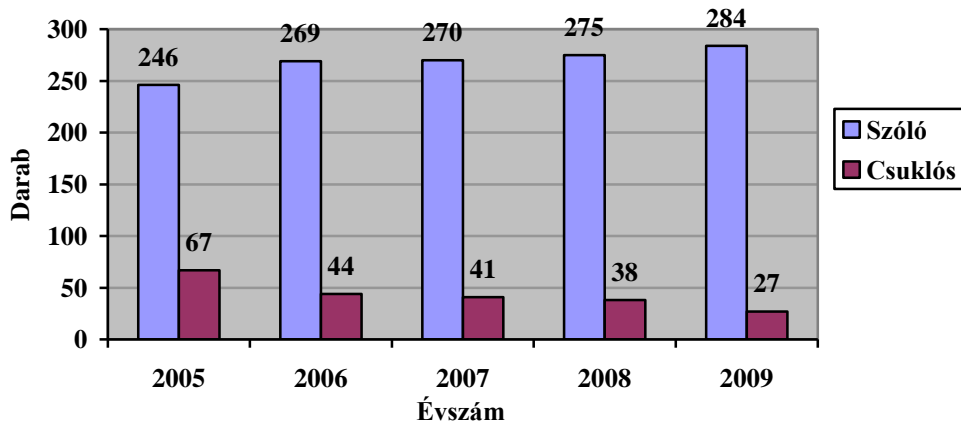
2. ábra: A részvénytársaság béradatai 2005. és 2009. között

Forrás: A Szabolcs Volán Zrt. 2005-2009-es beszámoló adatai

A Zrt. fizikai dolgozóinak havi átlagbére 2005-ben 137 027 Ft volt, 2009-re 1,2-szeresére nőtt, 169 382 Ft-ra. A szellemi foglalkozásúak átlagfizetése is évről évre növekedett, 2005. évben 176 190 Ft volt, 2009-ben 217 389 Ft lett.

3. ábra: A Zrt. 2005. és 2009. közötti autóbusz állományának változása

Forrás: A Szabolcs Volán Zrt. 2005-2009-es beszámoló adatai

A 3. ábráról leolvasható, hogy a szóló buszok állománya folyamatosan növekedik, a csuklós buszokból viszont egyre kevesebb van üzemben, viszont az autóbuszok állománya összességében 2005. és 2009. között szinte változatlan maradt. Ennek oka, hogy a csuklós autóbuszok üzemeltetése nem jövedelmező, mivel csak csúcsidőben lehet az ilyen buszokat gazdaságosan kihasználni.

1. kép: A Szabolcs Volán Zrt. egyik legújabb autóbusza

Forrás: Szabolcs Volán Zrt.

3.3.1. A Szabolcs Volán Zrt. szolgáltatásai, tevékenységei

1. Személyforgalmi üzletág

A Zrt. fő tevékenysége: menetrendszerű szárazföldi személyszállítás. A részvénytársaság személyforgalmi üzletága Szabolcs-Szatmár-Bereg megye egész területén részt vesz a személyforgalom lebonyolításában. A menetrendszerű autóbusz közlekedés négyes tagolódásában (helyi, helyközi, távolsági és expressz) hálózatot alkot és kapcsolatot tart fenn

a vasúttal. A helyi tömegközlekedés szempontjából a legjelentősebb feladat a megyeszékhely, Nyíregyháza ellátása. A személyszállítás tevékenységébe tartozik még az egyéb közlekedés is. Ebbe a tevékenységi körbe azok a nem menetrendszerinti járatok tartoznak, melyek nyilvános utazásra történő igénybevétele nem érhető el a teljes utazóközönség számára.

2. Műszaki üzletág

A társaság Kelet- Magyarország egyik legnagyobb létszámú javítóbázisa. Tevékenysége a SZABOLCS VOLÁN Zrt. járműparkjának gazdaságos karbantartása és javítása. Tevékenységében kezdettől fogva jelen van és kiemelt jelentőségű a külső megrendelői igények teljes körű kielégítése. A jelenleg is működő márkaszerviz szolgáltatásai mellett nagy hangsúlyt fektetnek a márka független szervizelés minél szélesebb körű kiterjesztésére. Dolgozói színvonalas munkáját nem csak a nagy tapasztalat, hanem a rendszeres szakmai továbbképzéseken való részvétel is garantálja. Célpiacai a lakossági és cégek flotta szervizelése egyaránt.²⁸

3.3.2. A részvénytársaság vállalatirányítási rendszere

A számítástechnika alapjait a hetvenes évek végén rakták le a Volán 5. számú Vállalatánál. A Volán vállalatok azon versengtek, melyikük érdemli ki, hogy a Volán Elektronika hozzájuk telepítse le az 5 kihelyezendő számítógép egyikét. Az 5. számú Volánnak még nem volt saját számítógépe, ezért a menetrend és fordatervezés – fordá: meghatározott útvonalon járatként, szolgálatban közlekedési eszközzel megtett forduló – számítógépes végzéséhez a vállalat számítógépet bérelt. 1980. június 1-én lépett életbe Nyíregyházán az első számítógéppel tervezett helyi menetrend.²⁹

A számítástechnika egyre nagyobb teret követelt magának a vállalat irányításából, a feladatok szervezéséből. 1980-ban vezették be a vállalatnál a Volán Elektronika Autóbusz 76 rendszerét. Ezzel a vezénylési munka hatékonyabb ellenőrzésére nyílt mód. Elkészítették a zártrendszerű utasszámlálást kiértékelő programot. Kidolgozták és alkalmazták az autóbuszmenetdíj és kilométertávolság-táblázatkészítő programcsomagot. A Volán Tröszt segítségével 1980-ban befejezték a DARO 1750-es könyvelőautomata üzembe állítását. 1981. január 1.-től a főkönyvi könyvelés kizárólagosan a DARO 1750-essel folytatódott, mely egy saját

²⁸ <http://www.szabolcsvolan.hu/>

²⁹ <http://www.szabolcsvolan.hu/>

fejlesztésű program volt. A pénzügyi tevékenységeket több, egymástól független program támogatta. A szigetszerűen működő információs rendszerek miatt sokkal időigényesebb volt a szükséges információ megszerzése, emiatt a vállalati folyamatok is lassabban zajlottak, valamint sokkal több volt a kézi adatrögzítés, hiszen a pénztárak kézi bizonylatolással működtek.

A korábbi rendszer hátránya volt, hogy számos listát eredményezett, amelyek kezelése nehézkes volt, és már az akkori technikai színvonal mellett sem számított korszerűnek. A rendszerben tárolt adatok lekérdezhetősége is nehéz feladat volt, például nem volt közvetlen lehetőség visszamenőleg egy korábbi időszakra vonatkozó vevő partner adatainak lekérdezésére.

Az eddig felsorolt nehézségek mellett a rendszernek technikai korlátjai is voltak. Egy adott program csak egyszemélyes felhasználást tett lehetővé, vagyis ki kellett jelentkeznie a rendszerből az egyik felhasználónak ahhoz, hogy egy másik felhasználó bejelentkezhesen, és el tudja végezni feladatát a rendszerben.

A Szabolcs Volán Zrt. 2000-ben úgy döntött, hogy integrált gazdálkodásirányítási rendszert vezet be. Abban az időben két Volán társaságnál SAP rendszerrel, míg hat másik társaságnál LIBRA rendszerrel dolgoztak. A cég a LIBRA rendszer bevezetése mellett döntött, ugyanis ez magyar fejlesztésű programként jobban alkalmazkodott a magyarországi gazdasági és számviteli rendszerhez, valamint a szakmai specifikumok jobban érvényesültek.

A LIBRA Szoftver Zrt., a Volán Elektronika Rt. leányvállalataként jött létre, amely 50 éves szakmai múlttal rendelkező, a hazai szoftverfejlesztés területén meghatározó szerepet betöltő vállalat. A Volán Elektronika Rt. 1984 óta foglalkozik integrált ügyviteli-, vállalatirányítási rendszerek, ügyviteli rendszerek fejlesztésével, bevezetésével és támogatásával. Saját fejlesztésű megoldás, a LIBRA, 25 éves szakmai tapasztalatra tekint vissza. A LIBRA Szoftver Zrt. ma az egyik legjelentősebb hazai megoldás szállító a vállalatirányítási rendszerek piacán.³⁰

A társaság 2002. január 1-vel vezette be a LIBRA 4GA rendszert, amely egy integrált rendszer, így az adatokat csak egyszer kell rögzíteni, és a jogosultságok függvényében mindenki számára azonnal rendelkezésre állnak.

³⁰ <http://www.mve.hu/hu/cegunkrol>

2007-ben a vállalat a LIBRA6i bevezetése mellett döntött, nem volt szükség nagyobb átalakításokra, emellett az oktatás időtartama is jelentősen lecsökkent, csupán két hetet vett igénybe, hiszen a két rendszer alapvetően ugyanaz, azzal a különbséggel, hogy a LIBRA 4GA a lokális hálózaton keresztül végzi az adatbevitelt, míg a LIBRA6i a „böngészős” megoldást biztosítja.

3.3.2.1. A LIBRA6i integrált vállalatirányítási rendszer általános jellemzői

– Átfogó vezetői kontroll

A Libra6i integrált vállalatirányítási rendszer a közép- és nagyvállalatok operatív és adminisztratív tevékenységeinek komplex lefedésére és a vezetői döntéshozatal támogatására készült. A LIBRA6i rendszer biztosítja, hogy a felhasználó egységes információs rendszert használjon, s egyúttal az egész vállalatra kiterjedő integrációt valósítson meg.

– Teljes integráltság

A LIBRA6i egyszerre teremti meg mind a különböző vezetői információs funkciók, vezetői döntés-támogató funkciók, mind pedig a különböző alrendszerekben keletkező üzleti tranzakciókat feldolgozó funkciók integráltságát. A szoftverben nincs szükség többszörös adatbevitelre, mert a LIBRA6i rendszerben az egyes funkciók egymásra épülnek, az adatok egy egységes vállalati adatbázisba kerülnek.

– 100%-os biztonság

Az adatbázis-kezelő rendszer eredendően biztosítja a tranzakciók védelmét. A LIBRA6i esetében adatvesztés, vagy programhiba miatt adat-visszatöltési igény még nem fordult elő.³¹

A következőkben a Szabolcs Volán Zrt. által bevezetett LIBRA modulokról és ezek funkcionalitásairól lesz szó. Az alábbi modulok bevezetésére került sor: MÉRLEG, LIKVID, SZÁMLA, KASSZA, ÁLLÓ és 2008. január 1-től az INFOCENTER.

1. MÉRLEG – Főkönyvi modul

A MÉRLEG modul segítséget ad a vegyes könyvelési tételek rögzítésére, a számlavezetések és az automatikus költségfelosztások elkészítésére. Biztosítja a rögzített gazdasági események adott paraméterek szerinti lekérdezését, valamint az éves beszámolókhöz szükséges táblázatok elkészítését.

³¹ <http://www.mve.hu/hu/libra6i-vallalatiranyitasi-rendszer>

2. LIKVID – Pénzügyi modul

A Likvid modul a Libra6i integrált vállalatirányítási rendszeren belül a pénzügyi feladatokat látja el. Itt történik a vevői és szállítói folyószámlák vezetése, a napi bank- és pénztárcsomagok rögzítése. A funkció teljes körű megoldást nyújt a különböző ÁFA pozíciók szerinti bevallások elkészítésére.

3. SZÁMLA – Értékesítési és számlakészítő modul

A Számla modul az integrált rendszer kimenő számlakészítő modulja. A rendszer számos hazai nyomdaipari számlaformátumot támogat, de lehetőség van saját, egyedi számlaképek kialakítására is, rendelkezik forintos és devizás, magyar és kétnyelvű számlaformátumokkal is. A modul az eseti számlakészítés mellett a rendszeresen ismétlődő számlázások hatékonyabbá tételét is támogatja, az ún. „Időszaki” számlázás funkcióval.

4. KASSZA – Házi- és valutapénztári modul

Az alrendszer feladata, hogy segítséget nyújtson a pénztárosnak a napi pénztári események kezelésében és a pénztárral kapcsolatos egyéb teendők elvégzésében. A program egyszerre több pénztár vezetését teszi lehetővé. A modul és a hozzá kapcsolódó valutapénztári funkció, teljes körű készpénzeszköz állománykezelést biztosít, mind forintban, mind pedig tetszőleges valutában.

5. ÁLLÓ – Tárgyi eszköz modul

Az Álló modul biztosítja a mindenkori törvényi előírásoknak megfelelően az immateriális javak és tárgyi eszközök analitikus nyilvántartását. Lehetőség van ezek részletes mennyiségi és értékbeli kezelésére, nyilvántartására, analitikus és főkönyvi könyvelésére, a számviteli ill. az adótörvény szerinti értékcsökkenés elszámolására, valamint az éves beszámoló elkészítéséhez szükséges mellékletek, kiegészítések elkészítésére.

6. INFO-CENTER

A LIBRA rendszer vezetői információs modulja gyors, könnyen kezelhető, számos felhasználó által elérhető információs rendszer. Grafikus környezetben szolgálja ki a közép- és felsővezetők átfogó információs igényét, támogatva a közgazdasági szemléletű elemzések, valamint a terv-tény összehasonlítások elvégzését. A rendszer hathatós segítséget nyújt a közgazdasági szemléletű elemzések több dimenziós táblázatokban való megjelenítésére, ahol

a gyűjtési feltétel-rendszereket a felhasználó saját kívánalmainak megfelelően definiálhatja, módosíthatja.³²

A LIBRA6i vállalatirányítási rendszer ezeken felül szinte teljes szabadságot biztosít a felhasználóknak a táblák, listák összeállításában, hiszen minden cégnél más és más információkra van szükség, különféle adatokból, adatbázisokból.

A Szabolcs Volán Zrt. működésében az integrált rendszer bevezetése minőségi javulást jelentett. A korábbi szigetszerűen működő programok lelassították a munkavégzést, ezáltal a szükséges adatok előállítása hosszabb időt vett igénybe, gyakran pontatlanná is vált a munka. Ezekre a problémákra hozott megoldást a LIBRA, hiszen a rendszer megköveteli a pontosabb munkavégzést, az adatokat egyszer kell rögzíteni, de helyesen.

³² <http://www.mve.hu/hu/libra6i-vallalatiranyitasi-rendszer>

4. A mérleg elemzése

A Szabolcs Volán Zrt. mérleg sémájára számviteli törvény az 1. számú melléklet „A” változatát választotta. A könyvvizetés módja kettős könyvvitel. A mérleg fordulónapja december 31, a mérleg összeállítása során a tárgyévet követő év február 28-ig tudomásukra jutott események tárgyévi kihatásait veszik figyelembe.

4.1. Eszközök elemzése

Az eszközök, a vállalkozó eszközeinek konkrét megjelenési formája: befektetett eszközök, forgóeszközök és ide soroljuk az aktív időbeli elhatárolásokat is.

1. táblázat: Az eszközök összetételének alakulása 2007-től 2009-ig

Adatok ezer Ft-ban

	2007. év	2008. év	2009. év
Befektetett eszközök	3 235 288	4 334 296	4 196 446
Forgóeszközök	433 769	561 173	493 166
Aktív időbeli elhatárolások	39 974	4 223	438 486
Eszközök összesen	3 709 031	4 899 692	5 128 098

Forrás: 2007-2009-es mérlegadatok

A mérlegben szereplő számadatok sokat elárulnak az eszközök alakulásáról. Megállapíthatjuk, hogy a cég **eszközeinek összértéke** 2007. évről 2009. évre mintegy 38%-kal, több mint 5 milliárd Ft-ra nőtt. A növekedés nagyrészt a befektetett eszközök változásával magyarázható.

A **befektetett eszközök** értéke 2008-ban több mint 1 milliárd Ft-tal nőtt a bázisévhez képest, ez a növekedés 29 db autóbusz üzembe helyezésének az eredménye.

A **forgóeszközök** értéke 2007. évről 2008. évre 29,4%-kal növekedett, 2009-re pedig 68 000 ezer Ft-tal csökkent.

2007-2008. években az **aktív időbeli elhatárolások** bevételek és ráfordítások időbeli elhatárolásából állt, 2009. évben halasztott ráfordításokat is tartalmazott. 2007. évhez képest 2008. évben a bevételek elhatárolása 35 484 ezer Ft-tal, a költségek elhatárolása 267 ezer Ft-

tal csökkentek, míg a 2009. évben a bevételek elhatárolása 366 884 ezer Ft-tal, a költségek elhatárolása 1 452 ezer Ft-tal, a halasztott ráfordítások 30 176 ezer Ft-tal növekedtek.

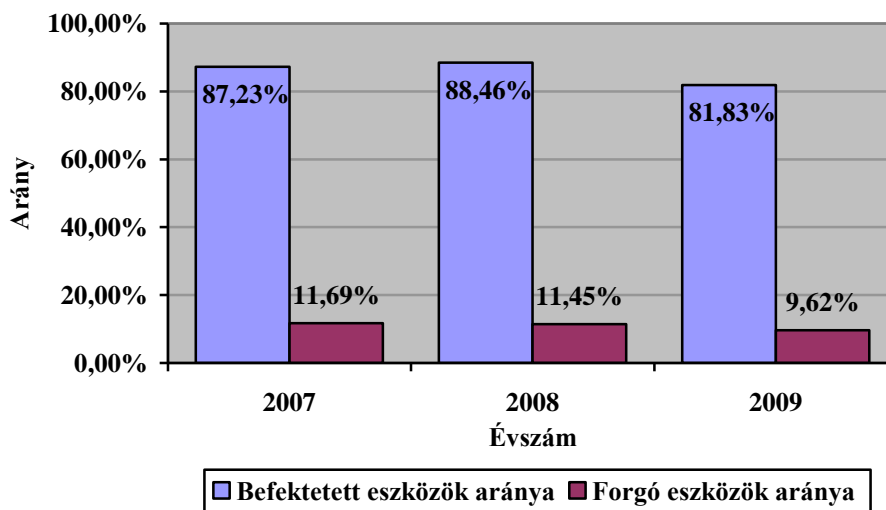
A leggyakrabban alkalmazott mutatókat a 2. táblázatban sorolom fel.

2. táblázat: A vállalat eszközszerkezeti mutatóinak alakulása

	2007. év	2008. év	2009. év
Befektetett eszközök belső szerkezete:			
Immateriális javak	1,0%	0,8%	0,8%
Tárgyi eszközök	98,5%	98,9%	99,0%
Befektetett pénzügyi eszközök	0,5%	0,3%	0,2%
Összesen	100,0%	100,0%	100,0%
Forgóeszközök belső szerkezete:			
Készletek	18,3%	12,8%	15,3%
Követelések	38,3%	62,2%	82,3%
Értékpapírok	0,0%	0,0%	0,0%
Pénzeszközök	43,4%	25,0%	2,4%
Összesen	100,0%	100,0%	100,0%

Forrás: 2007-2009-es mérlegadatok

4. ábra: A befektetett – és a forgóeszközök aránya

Forrás: 2007-2009-es mérlegadatok

Amint az a 4. ábrán is látszik, az eszközöknek több mint 80%-át a befektetett eszközök tették ki a vizsgált években. A befektetett eszközökön belül a legnagyobb rész tárgyi eszközökből, ezen belül a műszaki berendezésekből, gépekből, járművekből állt.

A forgóeszközök aránya 9-12% volt. 2007-2008-ban a legjelentősebbek a forgóeszközökön belül a követelések és a pénzeszközök voltak. 2009-ben a pénzeszközök aránya 2%-ra csökkent, ezzel együtt a követelések aránya pedig 82%-ra nőtt.

4.2. Források elemzése

A forrás, az eszközök eredetét, származását mutatja. A források elemzése során választ kapunk arra, hogy az eszközök működtetését milyen mértékben fedezik saját forrásból és kölcsöntőkéből.

3. táblázat: A források összetételének alakulása 2007-től 2009-ig

Adatok ezer Ft-ban

	2007. év	2008. év	2009. év
Saját tőke	2 744 675	3 215 587	3 308 670
Céltartalékok	32 750	73 400	52 268
Kötelezettségek	537 644	1 020 770	1 498 673
Passzív időbeli elhatárolások	393 962	589 935	268 487
Források összesen	3 709 031	4 899 692	5 128 098

Forrás: 2007-2009-es mérlegadatok

2008. évben tulajdonosi törzstőke emelése került sor 350 000 ezer Ft összegben, ennek hatására növekedett a **saját tőke**.

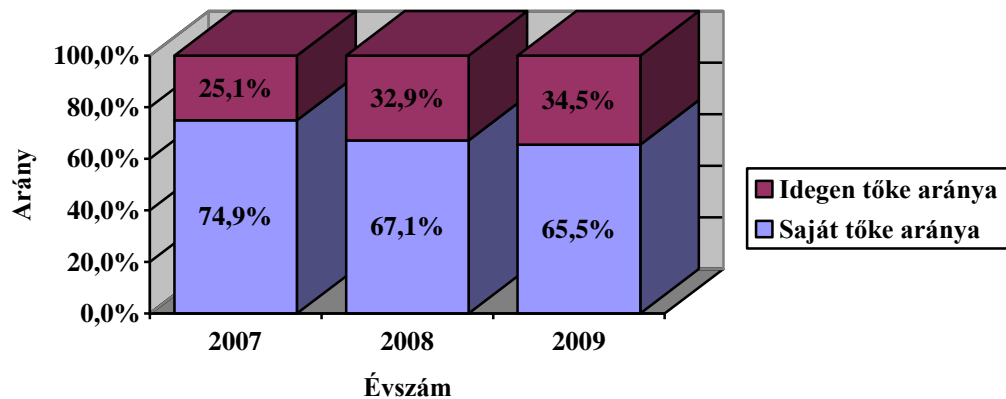
A **céltartalék** állomány 2008. évben a bázishoz képest 2,2 szeresére növekedett. 2008. évben céltartalék feloldásra 11 518,6 ezer Ft, 2009. évben 59 900 ezer Ft, míg céltartalék képzésre 2008. évben 52 168,6 ezer Ft összegben, 2009. évben 38 768 ezer Ft összegben került sor.

A vizsgált időszak alatt a **kötelezettségek** évről évre csaknem 500 000 ezer Ft-tal nőttek, az autóbusz-állomány megújításához felvett beruházási hitel miatt. A forráson belül a kötelezettségek részaránya az alábbi volt 2007. évben 14,5%, 2008. évben 20,8%, 2009. évben 29,2%.

A **passzív időbeli elhatárolások** 2008. évben 49,7%-kal nőtt a bázisévhez képest. 2008. évben a bevételek időbeli elhatárolása több mint 230 000 ezer Ft-tal növekedett, a költségek időbeli elhatárolása 6,1%-kal csökkent, míg a halasztott bevételek 11,3%-kal csökkent 2007. évhez képest. Az időbeli elhatárolások 2009. évben 54,5%-kal csökkent 2008. évhez képest. 2009. évben a bázisévhez képest a bevételek időbeli elhatárolása 204 000 ezer Ft-tal csökkent,

a költségek időbeli elhatárolása 96,6%-kal csökkent, ezt a nagy csökkentést az okozta, hogy a vezetői prémium és járuléki címen nem került sor elhatárolásra, amely 44,8 millió forintos csökkenést jelentett. A halasztott bevételek összege 2009. évben 228 652 ezer Ft, ez 24,5%-os csökkenést jelentett.

5. ábra: A tőkeszerkezeti mutatók alakulása

Forrás: 2007-2009-es mérlegadatok

A vállalat a saját tőkéjét a vizsgált 3 év alatt közel 564 000 e Ft-tal növelte, viszont a saját tőke súlya 2007-ben 74% volt, ez 2009-re 65%-ra csökkent.

Az idegen tőke 2007-ről 2008-ra 89,9%-kal nőtt, amely 10 db autóbusz hitelből történő beszerzésének volt köszönhető.

4. táblázat: A kötelezettségek belső szerkezete

	2007. év	2008. év	2009. év
Kötelezettségek belső szerkezete:			
	Arány	Arány	Arány
Hosszú lejáratú kötelezettségek	16,7%	53,3%	32,4%
Rövid lejáratú kötelezettségek	83,3%	46,7%	67,6%
Összesen	100,0%	100,0%	100,0%

Forrás: 2007-2009-es mérlegadatok

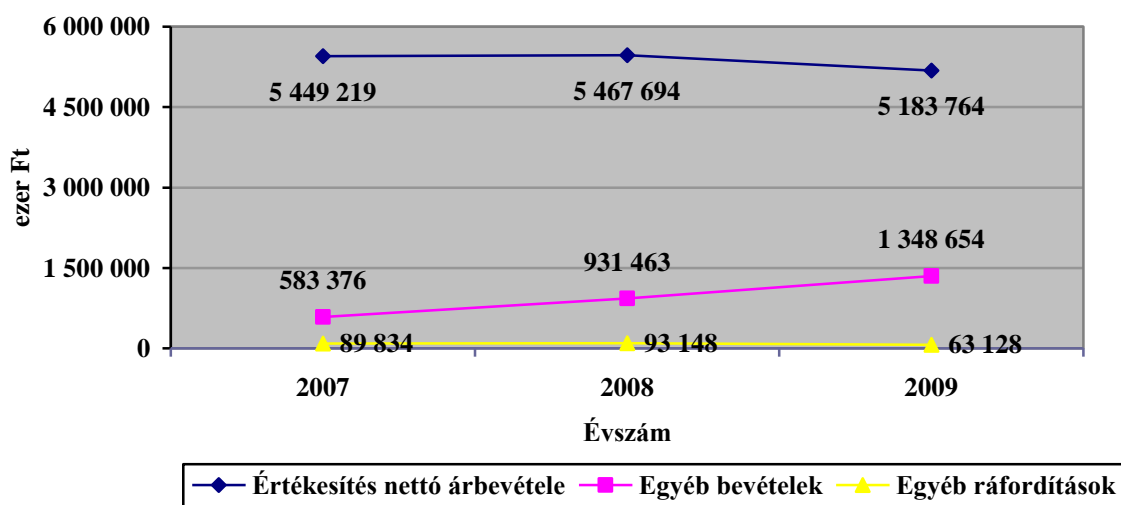
A 4. táblázatból kiderül, hogy a hosszú lejáratú kötelezettségek aránya a kötelezettségeken belül 2008. évben nagyon megugrott, amely a már említett autóbusz –állomány megújítása miatt növekedett. Ebben az évben a hosszú lejáratú kötelezettség a bázishoz képest hatszorosára nőtt.

5. Az eredménykimutatás elemzése

A Szabolcs Volán Zrt. az eredménykimutatás sémájára a 2. számú melléklet (összköltség eljárással készített eredménykimutatás) „A” változatát választotta.

6. ábra: Értékesítés nettó árbevétele, egyéb bevételek és ráfordítások alakulása

Adatok ezer Ft-ban

Forrás: 2007-2009-es eredménykimutatás adatai

A részvénytársaság **nettó árbevétele** 2007. évben 5 449 219 ezer Ft volt, ez az érték 2008. évben 0,34%-kal nőtt, 2009. évben pedig 5,2%-kal csökkent a bázisévhez képest. Az árbevétel jelentős hányada 2007-ben 96,4%-a, 2008-ban 96,7%-a, 2009-ben 97%-a az alaptevékenységet jelentő személyszállításból származik. A 2009. évi árbevétel csökkenést a közlekedésből származó bevételek csökkenése okozta, a helyi közlekedésből származó bevételekük 72 478 ezer Ft-tal, a helyközi közlekedésből származó bevételekük 187 201 ezer Ft-tal lett kevesebb, mint az előző évben volt.

Az **egyéb bevételek** összege 2007. évről 2009. évre több mint 765 000 ezer Ft-tal nőtt. A növekedéshez nagymértékben a helyközi közforgalmi közlekedés bevételekkel nem fedezett költségeinek veszteségkiegyenlítése járult hozzá, melyre 2008. évben csaknem 265 millió Ft-tal, 2009. évben 269,6 millió Ft-tal kapott többet a részvénytársaság az előző évhez képest.

Az **egyéb ráfordítások** összege 2008. évben 93,1 millió Ft-ra 3,7%-kal növekedett, 2009. évben 63,1 millió Ft-ra, 32,2%-kal csökkent. A 2009. évi ráfordítás csökkenését a következők eredményezték:

- a céltartalék képzés 25,7%-kal,
- az elemi baleseti károk 12,2%-kal,
- az egyéb adók, járulékok 85,5%-kal,
- a selejtezett vásárolt készletek könyvszerinti értéke 67,8%-kal,
- a készletek, követelések értékvesztése 0 Ft-ra csökkent a 2008. évi adatokhoz képest.

5. táblázat: Az eredménykimutatás főbb sorainak alakulása

Adatok ezer Ft-ban

	2007. év	2008. év	2009. év
Üzemi tevékenység eredménye	-100 337	-19 831	136 993
Pénzügyi műveletek eredménye	15 407	24 699	-28 765
Szokásos vállalkozási eredmény	-84 930	4 868	108 228
Rendkívüli eredmény	87 499	118 044	-15 145
Adózás előtti eredmény	2 569	122 912	93 083
Adózott eredmény	2 569	122 912	93 083
Mérleg szerinti eredmény	2 569	122 912	93 083

Forrás: 2007-2009-es eredménykimutatás adatai

Az eredménykimutatás összes költsége 2007. évben 6 209 millió Ft, 2008. évben 254 millió Ft-tal, 2009. évben 5 millió Ft-tal magasabb az előző évitől.

Az **üzemi tevékenység eredménye** a 2007. évi 100 337 ezer Ft-os veszteségről 2008. évben 19 831 ezer Ft-os veszteségre csökkent, 2009. évben viszont 136 993 ezer Ft lett a cég nyeresége. A nagyfokú változás főként az egyéb bevételek növekedésének volt köszönhető.

2007. évben a pénzügyi műveletek bevételei címen kapott kamat összege 33,2 millió Ft, ez az érték 2008-ban 34,2%-kal kedvezőbb volt, mint a bázisban. 2008-hoz képest 2009-ben 77,7%-kal kedvezőtlenebb volt. A pénzügyi műveletek ráfordításai 2008. évben 51 ezer Ft-tal volt alacsonyabb, 2009. évben 20,5 millió Ft-tal volt magasabb az előző évhez képest. Tehát a **pénzügyi műveletek eredménye** 2007-ben 15,4 millió Ft-tal, 2008-ban 24,7 millió Ft-tal javította, míg 2009-ben 28,8 millió Ft-tal rontotta az üzleti tevékenység eredményét.

A részvénytársaság **szokásos vállalkozási eredménye** 2008. évben 4,9 millió Ft nyereség, a bázis 84,9 millió Ft veszteséggel szemben, 2009. évben pedig 108,2 millió Ft nyereség, mely a bázis több mint 22-szerese.

2007-ban a **rendkívüli eredmény** 87,5 millió Ft volt, 2008-ban ez az érték 30,5 millió Ft-tal növekedett, vagyis 39,5 millió Ft nyereség volt, 2009-ben 15,1 millió Ft veszteség lett. A csökkenést a 6. táblázatból látható rendkívüli bevételek csökkenése, valamint a ráfordítások változása okozta.

6. táblázat: A rendkívüli bevételek összetevői

Adatok ezer Ft-ban

	2007. év	2008. év	2009. év
Rendkívüli bevételek			
Véglegesen kapott pénzeszközök			
- autóbusz beszerzéshez	72 978	65 967	
- műszerbeszerzéshez	4 288	0	
- KAC támogatás	795	458	
- autóbusz felújításhoz	770	589	
- üzemanyagkút beruh. kapott	8 512	10 123	
- midibusz beszerz. kapott támogatás		1 341	
- egyéb	94	27	
Összesen	87 437	78 505	
Térítés nélkül átvett eszközök	77	0	818
Egyéb rendkívüli bevétel	271	39 539	
Összesen	87 785	118 044	818

Forrás: 2007-2009-es kiegészítő melléklet adatai

A rendkívüli bevételek összege 2008. évben a báziséhoz képest 34,5%-kal (30.259 ezer Ft) növekedett, 2009. évben 818 ezer Ft-ra csökkent. Rendkívüli bevételként számolták el a 2007. évre kapott autóbuszsal végzett helyközi közszolgáltatási feladatok teljesítésével kapcsolatban felmerült bevételekkel nem fedezett költségek ellentételezésére 2008-ban átutalt 39 539 ezer Ft-ot.

A Zrt-nek rendkívüli ráfordítása 2008-ban nem volt, 2009-ben itt számolták el a közszolgálati szerződéshez kapcsolódó záradéknak megfelelően 2008. év miatti 15 391 ezer Ft-ot, valamint alapítványi hozzájárulás címen 572 e Ft-ot.

A rendkívüli eredmény a szokásos vállalkozási eredményt 2007-ben 87,5 millió Ft-tal, 2008-ban 118 millió Ft-tal növelte, 2009-ben 15,1 millió Ft-tal rontotta.

7. táblázat: Az adózás előtti eredményt csökkentő, illetve növelő tényezők

2008-ban és 2009-ben

Adatok ezer Ft-ban

	2008. év	2009. év
Adózás előtti eredmény	122 912	93 083
Adózás előtti eredményt csökkentő jogcímek:		
Előző évek elhatárolt veszteségéből adóévbe leírt összeg	134 041	
Céltartalék felhasználás adóévben bev.elsz.összege	11 519	59 900
Adótörvény szerint figyelembe vett értékcsökkenés	566 607	769 900
Kapott bevételként elszámolt osztalék	317	
Adózás előtti eredményt csökkentő jogcímek összesen:	712 484	829 800
Adózás előtti eredményt növelő jogcímek:		
Jövőbeni kötelezettségre képzett céltartalék	52 169	38 768
Számviteli tv. alapján költségként elszámolt értékcs.leírás	536 312	569 306
Tb., Art jogkövetkezmények, bírság	275	18
Adóévben elszámolt értékvesztés	415	
Behajthatatlan követelésnek nem minősülő köv. leírása	401	
Véglegesen átadott pénzeszköz		572
Adózás előtti eredményt növelő jogcímek összesen:	589 572	608 664
Társasági adó alap	0	-128 053

Forrás: 2007-2009-es kiegészítő melléklet adatai

A részvénytársaság **adózás előtti eredménye** a 2007. évi 2,567 millió Ft-ról 2008-ban 122,9 millió Ft-ra nőtt, 2009-ben 93,1 millió Ft nyereségre csökkent. 2008. évben a társasági adóalap csökkentő tételek összege 712,5 millió Ft, a társasági adóalap növelő tételek összege 589,6 millió Ft, a számított társasági adóalapuk 0 Ft. 2009. évben a társasági adóalap csökkentő tételek összege 829,8 millió Ft, a társasági adóalap növelő tételek összege 608,7 millió Ft, a számított társasági adóalapuk -128,1 millió Ft, így nem volt adófizetési kötelezettségük. 2008-ban és 2009-ben sem volt adófizetési kötelezettségük.

6. A pénzügyi mutatók elemzése

A fontosabb pénzügyi mutatók kiszámításához a Szabolcs Volán Zrt. 2007-2009. évi mérleg és eredménykimutatás adatait használtam fel. A mutatókat a következő csoportosítás alapján elemeztem: likviditási, tőkeáttételi, hatékonysági, jövedelmezőségi és piaci mutatók.

6.1. Likviditási mutatók elemzése

A likviditási mutatók fejezik ki a társaság képességét rövid lejáratú kötelezettségeinek teljesítésére.

8. táblázat: A likviditási mutatók alakulása

		2007. év	2008. év	2009. év
Likviditási ráta	%	0,9	1,2	0,5
Likviditási gyorsráta	%	0,8	1,0	0,4
Pénzhányad	%	41,9	29,5	1,2
Hitelfedezettségi mutató	%	37,1	73,1	40,1
Kamatfedezeti mutató	%	1,2	12,0	4,9

Forrás: A Szabolcs Volán Zrt. 2007-2009-es beszámoló adatai

A **likviditási mutató** akkor megfelelő, ha minél több forgóeszköz áll rendelkezésre egységnyi kötelezettség teljesítéséhez. A likviditási ráta kifejezi, hogy 1 Ft rövid lejáratú kötelezettségre 0,5 Ft forgóeszközérték jutott 2009-ben. Ez az érték 2007-hez képest csaknem 0,5 Ft-tal csökkent. A mutató biztonságos értéke 1,3.

$$\text{Likviditási ráta} = \frac{\text{Forgóeszközök}}{\text{Rövid lejáratú kötelezettségek}}$$

A **likviditási gyorsráta** figyelmen kívül hagyja a készleteket, így már csak a követeléseket, a pénzeszközöket és az értékpapírokat hasonlítja össze a rövid lejáratú kötelezettségekkel. Ezt a mutatószámot akkor tekintik megfelelőnek, ha értéke 1, vagy 1-nél magasabb. A Zrt. 2008-ban érte el ezt a szintet.

$$\text{Likviditási gyorsráta} = \frac{(\text{Forgóeszközök} - \text{Készletek})}{\text{Rövid lejáratú kötelezettségek}}$$

A **pénzhányad mutatót** úgy értelmezhetjük, mint a rövid lejáratú kötelezettségek teljesítésére azonnal felhasználható eszközök arányát. A Zrt. 2007-ben tartozásainak több

mint 40%-át azonnal rendezni tudta volna teljesen likvid forgóeszközök felhasználásával, ami 2009. évvégére 1,2%-ra csökkent.

$$\text{Pénzhányad mutató} = \frac{\text{Pénzeszközök}}{\text{Rövid lejáratú kötelezettségek}}$$

A **hitelfedezetségi mutató** megmutatja, hogy az egy éven belül várhatóan befolyó pénzeszközök milyen mértékben fedezik az egy éven belül esedékes kötelezettségeket. A cég 2007-es és 2009-es hitelfedezeti mutatója közel azonos értéken állt, 40%-on, míg 2008-ban 73%-ra nőtt, ami a megnövekedett követeléseknek tudható be.

$$\text{Hitelfedezetségi mutató} = \frac{\text{Követelések}}{\text{Rövid lejáratú kötelezettségek}}$$

A **kamatfedezeti mutató** információt ad arról, hogy az adózás és kamatfizetés előtti eredmény hányszorosan képes fedezni az adósságállomány kamatterheit. Ha a vállalkozás kamatfedezeti mutatója nagyobb 1-nél, akkor a hitelezők nyugodtak lehetnek. A mutató értéke mindhárom évben kedvezően alakult, mivel magasabb volt, mint 1.

$$\text{Kamatfedezeti mutató} = \frac{(\text{Adózás előtti eredmény} + \text{Fizetett kamat})}{\text{Fizetett kamat}}$$

6.2. Tőkeáttételi mutatók elemzése

A tőkeáttételi mutatók által határozható meg, hogy a cég milyen mennyiségű külső forrást vesz igénybe.

9. táblázat: A tőkeáttételi mutatók alakulása

		2007. év	2008. év	2009. év
Adósságállomány	e Ft	89 696	543 770	485 542
Adósságállomány aránya	%	3,2	14,5	12,8
Saját tőke aránya	%	96,8	85,5	87,2
Adósságállomány fedezettsége	%	3 059,9	591,4	681,4
Eladósodottság foka	%	14,5	20,8	29,2
Tőkeáttételi mutató	%	3,3	16,9	14,7

Forrás: A Szabolcs Volán Zrt. 2007-2009-es beszámoló adatai

Az **adósságállomány** alatt az egy évnél hosszabb lejáratú kötelezettségeket értjük, ami a hátrasorolt és a hosszú lejáratú kötelezettségek összegével egyenlő. A részvénytársaság adósságállománya 2007. évi 89 696 ezer Ft-ról 2008. évben 543 770 ezer Ft-ra növekedett, amint azt már említettem az autóbusz-állomány bővítése miatt. Ezt az **adósságállomány aránya** is jól tükrözi, 2008. évben a legmagasabb ez az érték.

$$\text{Adósságállomány aránya} = \frac{\text{Adósságállomány}}{\text{Adósságállomány} + \text{Saját tőke}} * 100$$

Sajáttőke-arány megmutatja, hogy a vállalat mennyire van eladósodva, mennyi a sajáttőke aránya a vállalaton belül. Minél nagyobb ez az érték, annál kevésbé van eladósodva a vállalat. 2007-ben a Zrt. a saját tőke aránya még 96,8% volt, 2008-ban 11,3%-kal csökkent.

$$\text{Saját tőke aránya} = \frac{\text{Saját tőke}}{\text{Adósságállomány} + \text{Saját tőke}} * 100$$

Az **adósságállomány fedezettsége** mutató az adósságállomány saját tőke általi fedezettségét mutatja. Ez a fedezettség 2007-ben volt a legmagasabb, 3 059,9%. A 2008. évben felvett beruházási hitel hatását mutatja a mutató értékének 591,4%-ra történő csökkenése.

$$\text{Adósságállomány fedezettsége} = \frac{\text{Saját tőke}}{\text{Adósságállomány}} * 100$$

Az **eladósodottság foka** megmutatja, hogy az eszközállomány milyen mértékben van megterhelve kötelezettségvállalással. Az eszközök 2007-ben 14,5%-a, 2008-ban 20,8%-a, 2009-ben 29,2%-a volt megterhelve kötelezettséggel.

$$\text{Eladósodottság foka} = \frac{\text{Kötelezettségek}}{\text{Eszközök összesen}} * 100$$

Az **idegen tőke – saját tőke arány** mutatószám a tőkeáttételt méri, ezáltal ugyancsak jelzi az eladósodottságot. Az eladósodottsági fok 2008-as növekedése azt jelenti, hogy negatívabban hat az idegen tőkéből történő finanszírozás a vállalkozás pénzügyi biztonságára.

$$\text{Tőkeáttételi mutató} = \frac{\text{Hosszú lejáratú kötelezettségek}}{\text{Saját tőke}} * 100$$

6.3. Hatékonysági mutatók elemzése

A hatékonysági mutatók azt mérik, hogy milyen gazdaságosan használja a vállalkozás a birtokában levő eszközeit.

10. táblázat: A hatékonysági mutatók alakulása

		2007. év	2008. év	2009. év
Készletek forgási sebessége		68,6	76,1	68,7
Nettó forgótőke forgási sebessége		-384,3	64,9	-9,9
Tárgyi eszközök hatékonysága	%	170,9	127,5	124,7
Tárgyi eszköz igényesség	%	58,5	78,4	80,2
Munkaerő hatékonysága	%	178,0	172,4	159,8
Munkaerő- igényesség	%	56,2	58,0	62,6

Forrás: A Szabolcs Volán Zrt. 2007-2009-es beszámoló adatai

A **készletek forgási sebessége** megmutatja, hogy hányszor fordult meg a készletek állománya az adott évi értékesítési forgalom mellett. Minél magasabb a mutató, annál inkább pozitívan értékelhető a készletpolitika, mivel ez azt jelenti, hogy adott szintű árbevétel viszonylag alacsony készletszint mellett sikerült elérni. Az elmúlt években nagy dinamizmussal nőtt a készletek fordulatszáma, míg 2008-ban 76,1 volt a mutató értéke, addig 2009-re romlott 68,7-es értékre.

$$\text{Készletek forgási sebessége} = \frac{\text{Értékesítés nettó árbevétele}}{\text{Átlagos készletérték}}$$

A nettó forgótőkét a forgóeszközök és a rövid lejáratú kötelezettségek különbségként lehet meghatározni. A **nettó forgótőke forgási sebessége** azt mutatja meg, hogy a társaság nettó forgótőkéje hányszor térül meg a vizsgált időszakban, azaz milyen hatékonysággal hasznosítja a menedzsment. A nettó forgótőke állománya általában pozitív nagyság. Elképzelhető azonban, hogy a forgóeszközök és folyó források értékkülönbözete nulla, sőt az is, hogy a nettó forgótőke negatív érték. Ilyen esetben a nettó forgótőke nem eszköznek, hanem forrásnak minősíthető, így a nettó forgótőke forgási sebessége mutatója nem értelmezhető.

$$\text{Nettó forgótőke forgási sebessége} = \frac{\text{Értékesítés nettó árbevétele}}{\text{Nettó forgótőke}}$$

A **tárgyi eszközök hatékonyságát** mérő mutató azt jelzi, hogy 1 Ft tárgyi eszköz-lekötés átlagosan 1,7 Ft árbevételt generált 2007-ben, míg 2008-2009-ben ez az érték közel azonosan alakult, csaknem 1,3 Ft-ra csökkent.

$$\text{Tárgyi eszközök hatékonysága} = \frac{\text{Értékesítés nettó árbevétele}}{\text{Tárgyi eszközök}}$$

A **tárgyi eszköz igényesség** a tárgyi eszközök hatékonysága mutatónak a fordítottja, vagyis megmutatja, hogy 1 Ft árbevétel eléréséhez 2007-ben 0,6 Ft, 2008-ban 0,8 Ft, 2009-ben 0,8 Ft tárgyi eszköz lekötésre volt szükség.

$$\text{Tárgyi eszköz igényesség} = \frac{\text{Tárgyi eszközök}}{\text{Értékesítés nettó árbevétele}}$$

1 Ft személyi jellegű ráfordítás körülbelül 1,8 Ft árbevételt eredményezett 2007-ben, amit a **munkaerő hatékonysága mutató** segítségével számíthatunk ki. A mutató értéke majdnem 0,1 Ft-tal csökkent évről-évre a vizsgált időszak alatt.

$$\text{Munkaerő hatékonysága} = \frac{\text{Értékesítés nettó árbevétele}}{\text{Személyi jellegű ráfordítás}}$$

Munkaerő igényesség megmutatja, hogy 1 Ft árbevétel eléréséhez csaknem 0,6 Ft személyi jellegű ráfordítás szükséges a vizsgált 3 év alatt.

$$\text{Munkaerő igényesség} = \frac{\text{Személyi jellegű ráfordítás}}{\text{Értékesítés nettó árbevétele}}$$

6.4. Jövedelmezőségi mutatók elemzése

A jövedelmezőségi mutatók választ adnak arra, hogy egy időszak során a szóban forgó vállalat hogyan, milyen hatékonysággal használta eszközeit.

11. táblázat: A jövedelmezőségi mutatók alakulása

	2007. év	2008. év	2009. év
ROS	0,05%	2,2%	1,8%
ROA	0,07%	2,5%	1,8%
ROE	0,09%	3,8%	2,8%
Árbevétel-arányos üzemi eredmény	-1,8%	-0,4%	2,6%
Fedezeti mutató	8,6%	9,3%	10,8%

Forrás: A Szabolcs Volán Zrt. 2007-2009-es beszámoló adatai

A társaság **marginális jövedelme (ROS)** 2008-ban és 2009-ben javult 2007. évhez képest. Az alacsony marginális jövedelem azt jelenti, hogy a vállalat nem állít elő elegendő bevételt a költségeihez viszonyítva, vagy a költségei nincsenek megfelelő kontroll alatt, vagy mindkettő. A mutatót nevezik árbevétel arányos jövedelem mutatónak is. Egy befektető szempontjából az a cég előnyös, amelyiknek ez a mutatója az iparági átlag fölött van és javuló tendenciát mutat.

$$\mathbf{ROS} = \frac{\text{Adózott eredmény}}{\text{Értékesítés nettó árbevétele}}$$

Az **eszközök hozama (ROA)** azt méri, hogy a vállalkozás képes-e kielégítő mértékű eredményt elérni az összes eszközére vonatkoztatva, illetve milyen hatékonyan használja az eszközeit. A ROA 2008-ban 2,4%-kal volt magasabb a bázisévhez képest, 2009-ben 1%-kal csökkent a 2008-as értékhez képest.

$$\mathbf{ROA} = \frac{\text{Adózott eredmény}}{\text{Összes eszköz}}$$

A **saját tőke hozama (ROE)** a tulajdonosok tőkéje felhasználásának hatékonyságát méri. A ROE mutató értéke 2007-ben 0,09% volt, 2008-ban 3,8%-ra nőtt, 2009-ben 2,8%-ra csökkent.

$$\mathbf{ROE} = \frac{\text{Adózott eredmény}}{\text{Saját tőke}}$$

Az **árbevétel-arányos eredmény** azt mutatja, hogy az értékesítés nettó árbevételének hány %-a profit. Ez az érték 2009-ben majdnem 4,5%-kal haladta meg a 2007-es értéket. Ez az érték 2007. év és 2009. év között egyre nőtt, 2008. évre 1,5%-kal, 2009. évre 3%-kal lett magasabb a bázisévhez képest.

$$\text{Árbevétel-arányos üzemi eredmény} = \frac{\text{Üzemi (üzleti) eredmény}}{\text{Árbevétel}}$$

A **fedezeti mutató** csak forgalmi költséges eredménykimutatás esetében számolható.
Számításlóban: árbevétel + egyéb bevételek – értékesítés közvetlen költsége
Nevezőben: árbevétel + egyéb bevételek

A fedezeti mutató a jövedelmezőséget méri, az alkalmazott árrést mutatja. Magas árrés erős piaci helyzetet, míg alacsony árrés kompetitív piacot takar.³³

$$\text{Fedezeti mutató} = \frac{\text{Bruttó fedezet}}{\text{Nettó árbevétel}}$$

6.5. Piaci mutatók

A Szabolcs Volán Zrt-nél nem értelmezhetők a piaci mutatók, mivel ezek a mutatók csak nyilvános piacon jegyzett részvénytársaságok esetében használhatók.

Bár a társaság részvényei nem tőzsdére bevitt részvények, ennek ellenére minden évben számításokat végeznek az EkoWIN+ pénzügyi elemző, előrejelző és vállalatértékelő szakértői rendszer programmal a piacképességre vonatkozóan. Eszerint a társaság működésének pénzügyi mutatószámokra alapozott értékelése alapján a jövedelmezőség és a kockázati szint figyelembevételével a cég becsült működési értéke 2008. évben 4 963 millió forint, mely 150%-os dinamikus tőkeértékelést jelent, mivel 2008. évi adatok alapján a statikus nettó eszközérték 3 309 millió forint volt. 2009. évi becsült működési érték előző évhez képest 1,6%-kal magasabb (5 040 millió forint), mely 152,3%-os dinamikus tőkeértékelést jelent, annak ellenére, hogy a statikus nettó eszközérték 2009-ben 3 216 millió forint volt. A számok azt mutatják, hogy a Szabolcs Volán Zrt. befektetésre alkalmas vállalkozás, mivel a pénzügyi betéti kamatnál hosszabb távon magasabb profit elérését eredményezi.

³³ http://www.nyne.hu/fileadmin/dokumentumok/ktk/segedanyagok/PSZI/VJ_Penzugytan5.pdf

7. Cash flow kimutatás elemzése

A pénzügyi szakirodalom kiemelt elemzési területe a vállalkozások pénzáramlásainak vizsgálata. A vizsgálat célja a vállalkozások jövedelemtermelő képességének megállapítása. Pénzügyi nézőpontból azonban a jövedelem kimutatásának előfeltétele annak pénzügyi realizálása is.³⁴

A cash flow elemzés során elsőrendű megválaszolandó kérdésünk, hogy a vállalkozás rendelkezésre álló pénzeszközei mely tevékenységi területen, mely tevékenységek, illetve folyamatok révén képződtek, és azok felhasználására mely gazdálkodási területen, illetve tevékenységek érdekében került sor.³⁵

A fenti kérdések megválaszolásához használható a következő táblázat.

12. táblázat: A források és a felhasználások változása

Adatok ezer Ft-ban

Megnevezés	2007. év		2008. év		2009. év	
	e Ft	%	e Ft	%	e Ft	%
Források						
Folyamatos működésből	833.313	86,9	934.694	49,3	1.293.674	99,2
Befektetési tevékenységből	79.885	8,3	13.859	0,7	9.145	0,7
Pénzügyi műveletekből	45.325	4,8	948.457	50,0	847	0,1
Források összesen	958.523	100,0	1.897.010	100,0	1.303.666	100,0
Felhasználások						
Folyamatos működésből	206.625	22,1	234.986	12,1	850.435	59,4
Befektetési tevékenységből	655.897	70,1	1.638.664	84,3	433.103	30,2
Pénzügyi műveletekből	72.802	7,8	70.926	3,6	148.920	10,4
Felhasználások összesen	935.324	100,0	1.944.576	100,0	1.432.458	100,0

Forrás: 2007-2009-es Cash Flow kimutatás adatai

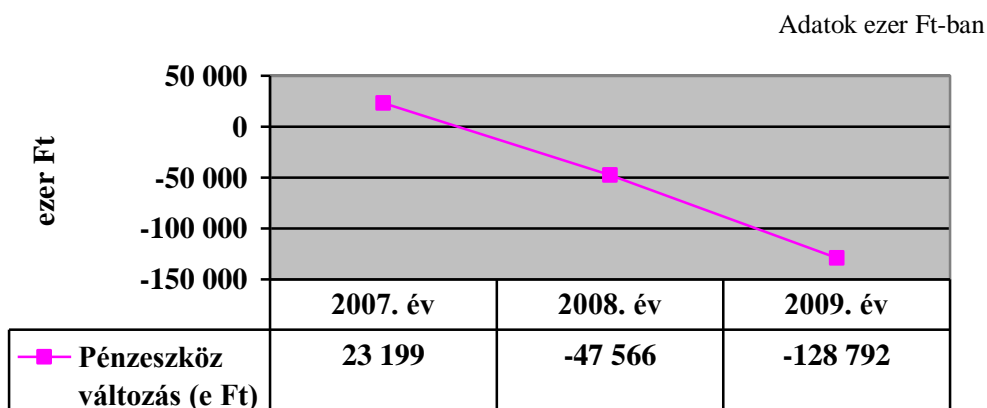
A források döntő része 2007-ben 86,94%-a és 2009-ben 99,23%-a származott folyamatos működésből. A források fennmaradó részét 2007-ben 8,33%-ban a befektetési tevékenységből 4,73%-ban pénzügyi műveletekből származó forrás tette ki. 2009. évben ez a két forrás elhanyagolható. 2008-ban csaknem 50-50%-ban a folyamatos működésből és a pénzügyi műveletekből származó bevételek adták a forrásokat.

³⁴ Dr. Ujvári Géza: *A konszolidált (összevont) éves beszámoló*, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., 2004

³⁵ Dr. Pucsek József: *Cash flow-ról; A kimutatás összeállítása, cash flow elemzése*, SALDO Rt, 2002

2007-ben (70%) és 2008-ban (84%) egyaránt a befektetési tevékenységből származó felhasználás volt jelentős, míg 2009-ben 30% volt. 2009-ben a felhasználások nagy része (59%-a) folyamatos működésből származik, amely az aktív és passzív időbeli elhatárolások változásából adódik.

7. ábra: A Zrt. pénzáramlása 2007. és 2009. között

Forrás: 2007-2009-es Cash Flow kimutatás adatai

A részvénytársaság pénzáramlása 2007-ben pozitív volt, az azt követő két évben viszont negatív.

13. táblázat: A működési, befektetési, valamint finanszírozási cash flow alakulása

Adatok ezer Ft-ban

	2007. év	2008. év	2009. év
Működési cash flow	626 688	699 708	443 239
Befektetési cash flow	-576 012	-1 624 805	-423 958
Finanszírozási cash flow	-27 477	877 531	-148 073

Forrás: 2007-2009-es Cash Flow kimutatás adatai

A **működési, vagy operatív cash flow** a vállalkozás szokásos tevékenységéből származó pénzeszköz változást mutatja be. A működési cash flow mindhárom évben pozitív volt. 2007-ről 2008-ra 73 millió Ft-tal nőtt, 2009-re csaknem 260 millió Ft-tal csökkent 2008. évi értékhez képest, amely legnagyobb részben az aktív és passzív időbeli elhatárolások változásával magyarázható.

A **befektetési cash flow** a részvénytársaság befektetési tevékenységének az eredményét, és az eredményt előidéző tényezőket ismerteti. A befektetési cash flow 2008. évben 182%-kal nőtt, ez a növekedés első sorban az ingatlanok és a műszaki berendezések növekedéséből adódott.

A **finanszírozási vagy pénzügyi cash flow** a pénzügyi műveletekből származó pénzeszköz változást mutatja be. A finanszírozási cash flow 2008-ban 900 millió Ft-tal növekedett, mely a 600 millió Ft-os hosszú lejáratú hitel és kölcsön felvételből, valamint a 300 millió Ft-os jegyzett tőke növekedéséből adódott.

8. Összefoglalás

A dolgozatom célja egy vállalkozás pénzügyi teljesítményének elemzése volt, a legfontosabb pénzügyi mutatók segítségével. A Szabolcs Volán Zrt. pénzügyi helyzetét a cég 2007-2009. éves beszámolója alapján vizsgáltam.

Dolgozatom megírása során egyértelművé vált, hogy mennyire lényeges a beszámoló elkészítése a vállalkozások számára. A beszámoló nagyon fontos információkat nyújt a cég tevékenységéről, üzletmenetéről, gazdasági helyzetéről, annak változásáról.

A részvénytársaság vagyoni, pénzügyi helyzete stabil, e stabilitást alátámasztja a **mérleg** elemzése a 4. fejezetben. A mérlegadatokból látható, hogy az eszközállomány évente nőtt, 2008-ban több mint 32%-kal. Az eszközök 80%-át a befektetett eszközök tették ki a három évben, az előbb említett növekedés a befektetett eszközöknek, új autóbuszok (29 db) üzembe helyezésének volt köszönhető. A korszerű buszok bevezetésével az autóbuszvezetők munkafeltételei jelentősen javultak. Jól látszik, hogy a Szabolcs Volán Zrt. az utazóközönség igényeihez igazodó közlekedési rendszer megvalósítására törekvő vállalkozás. A források szerkezetére 2007 és 2009 között a 65-75% saját tőke és a 35-45% idegen tőke arány volt jellemző. A Zrt. magas saját tőke aránya jó tőkeerősségre utal. Az idegen tőke nagy részét a rövid lejáratú kötelezettségek tették ki, viszont 2008. évben a hosszú lejáratú kötelezettségek aránya volt nagyobb a már említett autóbusz beszerzések miatt. A részvénytársaságnak a munkavállalóival, az adóhivatallal, a szállítókkal szemben nincs és nem volt lejárt határidejű tartozása, kötelezettségeit mindig határidőn belül teljesítették. A társaság fontosnak tartja az autóbusz-állomány folyamatos megújítását piaci és üzemeltetési szempontból egyaránt. Tekintettel arra, hogy ehhez a saját forrása nem elegendő, finanszírozható mértékig külső forrást vontak be.

A részvénytársaság megfelelő működését mutatja a következő fejezet, ahol az **eredménykimutatást** elemeztem. A mérleg szerinti eredmény a vizsgált években pozitív volt. Az üzemi tevékenység eredménye 2007-2009. években növekedett, 2007-ben és 2008-ban negatív volt, 2009-ben 136,9 millió Ft nyeresége lett. A nagyfokú változás főként az egyéb bevételek növekedésének volt köszönhető, amelyhez a helyközi közforgalmi közlekedés bevételekkel nem fedezett költségeinek veszteségkiegyenlítése járult hozzá. Az árbevétel jelentős hányada, 96%-a az alaptevékenységet jelentő helyközi és helyi személyszállításból származik.

2008. évben a részvénytársaság éves mérleg és eredménykimutatás adatait egy pénzügyi-informatikai cég pénzügyi elemző és vállalatértékelő programja segítségével elemezték. A program a Zrt. tőkeszerkezetét összességében, valamint a fedezeti tőke dinamikáját, a kockázatviselő és önfinanszírozó képességének alakulását kedvezőnek minősítette.

A 6. részben a fontosabb **pénzügyi mutatók** alapján elemeztem a vállalkozás eredményességét. A részvénytársaságnak likviditási problémái vannak. A likviditási mutató a biztonságos érték alatt szerepelt a vizsgált években. A vállalkozásnak törekednie kellene a fizetőképesség javítására a forgóeszközök állományának növelésével, vagy a rövid lejáratú kötelezettségek csökkentésével. A pénzhányad mutató 2009. évi 28,3%-os visszaesése jól tükrözi, hogy 2009-ben saját forrásból valósították meg az eszközbeszerzést.

A társaság tőkeáttételi mutatói kedvezően alakultak, a saját tőke mindhárom évben teljes mértékben fedezte az adósságállományt, még az autóbusz-állomány megújításához 2008-ban felvett beruházási hitel ellenére is.

A jövedelmezőségi mutatók kedvezően alakultak. Az árbevétel arányos eredmény évről évre nőtt, bár 2007-ben és 2008-ban negatív volt, 2009-ben nyereséges lett. Az eszköz-arányos mutatók is előnyösek voltak.

A **cash flow elemzés** során megállapítottam, hogy a vállalkozás pénzforrásainak meghatározó része folyamatos működésből származott, viszont 2008. évben a pénzügyi műveletekből származó forrás is nagy szerepet játszott. A cash flow kimutatás elemzéséből kiderül, hogy a kimutatás adatai megfelelőek. A működési cash-flow mindhárom évben pozitív volt, tehát finanszírozhatók a beruházások, illetve a befektetések. A befektetési cash flow negatív értékeiből látszik, hogy beruházásokat hajtottak végre.

Jól működő, dinamikusan fejlődő vállalkozásról van szó. Látható, hogy a vállalat egészét érintő intézkedésekben a már elért színvonal megtartása, folyamatos fejlesztése a cél. Ennek egy nagyon jó példája, hogy a Szabolcs Volán Zrt. jelentős lépést tervez az információs-, adatgyűjtő-, adatkiértékelő-, jegy- és bérletváltó rendszer, valamint az intermodális közlekedési rendszer kiépítésére. Az intermodális szó jelentése szerint a vasút és a volán közös pályaudvaron szolgáltatna. A fejlesztés 10 méteres pontossággal megadja a jármű pozícióját, érzékeli a leszállásjelző és az ajtónyitás jelét, méri az üzemanyag-szintet, fogyást, az utastér hőmérsékletét és a fűtést, valamint a mérőbuszokon az utasok hozzávetőleges számát. A következő megálló nevét (esetleg átszállási lehetőséget) szóban közli az utasokkal.

A váróteremben olyan kijelzőket helyeznek el, mely az autóbuszok real-time menetrendje mellett a releváns vasúti menetrendet is képes megjeleníteni. A fejlesztés egyik legfontosabb része a statisztikai adatgyűjtő és kiértékelő, mely a menetidőket, az üzemanyagfogyást és az utas-számot tudja megjeleníteni. A rendszer azonnal képes alkalmazni a munkaügyi szabályokat és felhívni a figyelmet az autóbuszvezető esetleges túlfoglalkoztatására. Az összehangolt tevékenység az utasok érdekeit szolgálják. A minőségi javulás gazdaságossá tudja tenni az üzemeltetést.

A részvénytársaság fejlődésére jó példa, hogy a társaság 2002-ben bevezette a LIBRA4GA, majd 2007-ben a LIBRA6i rendszert. A LIBRA rendszer bevezetésével a Szabolcs Volán áttért egy korszerűbb, integrált vállalatirányítási rendszerre, ami minőségi javulást jelentett a vállalat irányításában és tevékenységében. A LIBRA6i bevezetésével a Szabolcs Volán Zrt. tevékenységei áttekinthetőbbek lettek, a folyamatok automatizálásával nőtt a hatékonyság és a vezetői döntéshozatal is könnyebb lett a rendszerből szerzett gyors és naprakész információk segítségével. A rendszer testreszabható, használata könnyen elsajátítható. A rendszer segítségével tervezhetőbb a vállalkozás eredménye, gyorsabb információáramlás valósul meg, ezen kívül a hibák aránya is jelentősen csökkent, megkönnyíti a mindennapi munkát, a feladatokat átláthatóbbá teszi, viszont kevesebb munkaerőre van szükség, ami kétes érzéseket válthat ki a dolgozókból.

Összegezve a részvénytársaság vagyoni, pénzügyi helyzete stabil, e stabilitás a szakmai sajátosságok figyelembe vételével értelmezhető. Működési dinamikája éves szinten jó, finanszírozási, jövedelmi helyzetét a rendelkezésre álló folyószámlahitel jelentős mértékben segítette.

Irodalomjegyzék

- 1) Dr. Sztanó Imre: *A számvitel alapjai*, Perfekt Kiadó, 2006
- 2) BGF Pénzügyi és Számviteli Főiskolai Karának oktatói: *Pénzügyi számvitel II. A beszámoló összeállítása*, Perfekt Kiadó, 2006
- 3) Dr. Ujvári Géza: *A konszolidált (összevont) éves beszámoló*, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., 2004
- 4) Pálinkó Éva - Szabó Márta: *Vállalati pénzügyek*, BME GTK - Typotex Kiadó, 2006
- 5) Otto H. Jacobs - Andreas Oestreicher: *Mérlegelemzés: az éves beszámoló elemzése, mint a tervezés és döntés-előkészítés eszköze*, Kossuth Kiadó, 2000
- 6) Bélyácz Iván: *A vállalati pénzügyek alapjai*, Aula Kiadó, 2007
- 7) Béza Dániel - Csapó Krisztián - Farkas Szilveszter - Filep Judit - Szerb László: *Kisvállalkozások finanszírozása*, Perfekt Kiadó, 2007
- 8) Dr. Takács András: *Beszámolóképzés és -elemzés*, PTE ÁOK Nyomda, 2008
- 9) Dr. Béhm Imre: *Gazdasági-pénzügyi ismeretek*, Perfekt Kiadó, 1998
- 10) Dr. Pucsek József: *Cash flow-ról; A kimutatás összeállítása, cash flow elemzése*, SALDO Rt, 2002
- 11) Reszler Gábor: *50 éve az úton; A Szabolcs Volán Rt. története 1949-1999*, R-Press Bt., 1999
- 12) Dr. Katits Etelka: *Pénzügyi döntések a vállalat életciklusában*, KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti kiadó Kft, 2002
- 13) Korom Erik - Matukovics Gábor - Dr. Pucsek József - Sándor Lászlóné dr. - Simon Szilvia - Dr. Sztanó Imre: *Számvitelelemzés*, Perfekt Kiadó, 2009
- 14) Richard A. Brealey - Stewart C. Myers: *Modern vállalati pénzügyek, Első kötet*, Panem Kiadó, 2005

Internetes források jegyzéke

- 1) <http://www.kulcs-soft.hu/blog/konyvelo-programok/?p=3008&eltero-uzleti-ev-nyitasa-konyvelo-program>
- 2) <http://www.jegyzet.hu/notes.aspx?download=1&id=1116>
- 3) <http://www.euro-oktaeder.hu/tananyagok/Kontroling/kontroli%C3%B3ling%205..ppt#1>
- 4) <http://edok.lib.uni-corvinus.hu/39/>

- 5) <http://www.volan.hu/cegtortenet.html>
- 6) <http://www.volanegyesules.hu/>
- 7) <http://www.szabolcsvolan.hu/muszak/tevekenyseg.htm>
- 8) <http://www.mve.hu/hu/cegunkrol>
- 9) <http://www.mve.hu/hu/libra6i-vallalatiranyitasi-rendszer>
- 10) http://www.nyme.hu/fileadmin/dokumentumok/ktk/segedanyagok/PSZI/VJ_Penzugyan5.pdf

Függelék

1. melléklet: A Szabolcs Volán Zrt. mérlege 2007-2009

MÉRLEG "A" változat – Eszközök (aktívák)

Adatok ezer Ft-ban

Sor-szám	A Tétel megnevezése	2007	2008	2009
01	A. BEFEKTETETT ESZKÖZÖK (02+10+18. sor)	3 235 288	4 334 296	4 196 446
02	I. IMMATERIÁLIS JAVAK (03-09. sorok)	33 218	35 091	31 737
03	Alapítás - átszervezés aktivált értéke			
04	Kísérleti fejlesztés aktivált értéke			
05	Vagyoni értékű jogok	33 197	35 091	31 737
06	Szellemi termékek	21		
07	Üzleti vagy cégérték			
08	Immateriális javakra adott előlegek			
09	Immateriális javak értékhelyesbítése			
10	II. TÁRGYI ESZKÖZÖK (11-17. sorok)	3 187 011	4 288 543	4 155 544
11	Ingtatlanok és a kapcsolódó vagyoni értékű jogok	547 187	730 219	773 787
12	Műszaki berendezések, gépek, járművek	2 598 419	3 529 872	3 359 946
13	Egyéb berendezések, felszerelések, járművek	39 785	26 325	18 478
14	Tenyészállatok			
15	Beruházások, felújítások	1 620	2 127	3 333
16	Beruházásra adott előlegek			
17	Tárgyi eszközök értékhelyesbítése			
18	III. BEFEKTETETT PÉNZÜGYI ESZKÖZÖK (19-21. sorok)	15 059	10 662	9 165
19	Tartós részesedés kapcsolt vállalkozásban	4 866	926	926
20	Tartósan adott kölcsön kapcsolt vállalkozásban			
21	Egyéb tartós részesedés	2 794	2 794	2 144
22	Tartósan adott kölcsön egyéb részesedési viszonyban álló vállalkozásban			6 095
23	Egyéb tartósan adott kölcsön	7 399	6 942	
24	Tartósan hitelviszonyt megtestesítő értékpapír			
25	Befektetett pénzügyi eszközök értékhelyesbítése			

Forrás: A Szabolcs Volán Zrt. 2007-2009-es beszámoló adatai

2. melléklet: A Szabolcs Volán Zrt. mérlege 2007-2009

MÉRLEG "A" változat – Eszközök (aktívák)

Adatok ezer Ft-ban

Sor-szám	A Tétel megnevezése	2007	2008	2009
26	B. FORGÓESZKÖZÖK (27+34+40+45. sor)	433 769	561 173	493 166
27	I. KÉSZLETEK (28-33. sorok)	79 430	71 813	75 417
28	Anyagok	79 078	71 789	75 099
29	Befejezetlen termelés és félkész termékek			
30	Növendék-, hízó- és egyéb állatok			
31	Késztermékek			
32	Áruk	352	24	318
33	Készletekre adott előlegek			
34	II. KÖVETELÉSEK (35-39. sorok)	166 228	348 815	405 996
35	Követelések áruszállításból és szolgáltatásból (vevők)	47 403	67 609	61 732
36	Követelések kapcsolt vállalkozással szemben			
37	Követelések egyéb részesedési viszonyban lévő vállalkozással szemben			
38	Váltó követelések			
39	Egyéb követelések	118 825	281 206	344 264
40	III. ÉRTÉKPAPÍROK (41-44. sorok)	0	0	0
41	Részesedés kapcsolt vállalkozásban			
42	Egyéb részesedés			
43	Saját részvények, saját üzletrészek			
44	Forgatási célú hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok	0	0	0
45	IV. PÉNZESZKÖZÖK (46-47. sorok)	188 111	140 545	11 753
46	Pénztár, csekkek	1 712	11 638	10 204
47	Bankbetétek	186 399	128 907	1 549
48	C. AKTÍV IDŐBELI ELHATÁROLÁSOK	39 974	4 223	438 486
49	Bevételek aktív időbeli elhatárolása	37 445	1 961	404 329
50	Költségek, ráfordítások aktív időbeli elhatárolása	2 529	2 262	3 981
51	Halasztott ráfordítások			30 176
52	ESZKÖZÖK ÖSSZESEN (01+26+48. sor)	3 709 031	4 899 692	5 128 098

Forrás: A Szabolcs Volán Zrt. 2007-2009-es beszámoló adatai

3. melléklet: A Szabolcs Volán Zrt. mérlege 2007-2009

MÉRLEG "A" változat – Források (passzívák)

Adatok ezer Ft-ban

Sor-szám	A Tétel megnevezése	2007	2008	2009
53	D. SAJÁT TŐKE (54+56+57+58+59+60+61. sor)	2 744 675	3 215 587	3 308 670
54	I. JEGYZETT TŐKE	1 728 440	2 076 440	2 076 440
55	54.sorból: visszavásárolt tulajdoni részesedés névértéken			
56	II. JEGYZETT, DE MÉG BE NEM FIZETETT TŐKE (-)			
57	III. TŐKETARTALÉK	518 928	518 928	518 928
58	IV. EREDMÉNYTARTALÉK	494 738	497 307	593 840
59	V. LEKÖTÖTT TARTALÉK			26 379
60	VI. ÉRTÉKELÉSI TARTALÉK			
61	VII. MÉRLEG SZERINTI EREDMÉNY	2 569	122 912	93 083
62	E. CÉLTARTALÉKOK (63-65. sorok)	32 750	73 400	52 268
63	Céltartalék a várható kötelezettségekre			
64	Céltartalék a jövőbeni költségekre	32 750	73 400	48 500
65	Egyéb céltartalék			3 768
66	F. KÖTELEZETTSÉGEK (67+71+80. sor)	537 644	1 020 770	1 498 673
67	I. HÁTRASOROLT KÖTELEZETTSÉGEK (68-70. sorok)	0	0	0
68	Hátrasorolt kötelezettségek kapcsolt vállalkozással szemben			
69	Hátrasorolt kötelezettségek egyéb részesedési viszonyban lévő vállalkozással szemben			
70	Hátrasorolt kötelezettségek egyéb gazdálkodóval szemben			

Forrás: A Szabolcs Volán Zrt. 2007-2009-es beszámoló adatai

4. melléklet: A Szabolcs Volán Zrt. mérlege 2007-2009

MÉRLEG "A" változat – Források (passzívák)

Adatok ezer Ft-ban

Sor-szám	A Tétel megnevezése	2007	2008	2009
71	II. HOSSZÚ LEJÁRATÚ KÖTELEZETTSÉGEK (72-79. sorok)	89 696	543 770	485 542
72	Hosszú lejáratra kapott kölcsönök			
73	Átváltoztatható kötvények			
74	Tartozások kötvénykibocsátásból			
75	Beruházási és fejlesztési hitelek		525 000	475 263
76	Egyéb hosszú lejáratú hitelek			
77	Tartós kötelezettségek kapcsolt vállalkozással szemben			
78	Tartós kötelezettségek egyéb részesedési viszonyban lévő vállalkozással szemben			
79	Egyéb hosszú lejáratú kötelezettségek	89 696	18 770	10 279
80	III. RÖVID LEJÁRATÚ KÖTELEZETTSÉGEK (81. és 83-89. sorok)	447 948	477 000	1 013 131
81	Rövid lejáratú kölcsönök			
82	81.sorból: az átváltoztatható kötvények			
83	Rövid lejáratú hitelek		75 000	580 222
84	Vevőktől kapott előlegek	26 255	3 533	21 930
85	Kötelezettségek áruszállításból és szolgáltatásból (szállítók)	113 826	118 495	148 995
86	Váltótartozások			
87	Rövid lejáratú kötelezettségek kapcsolt vállalkozással szemben			
88	Rövid lejáratú kötelezettségek egyéb részesedési viszonyban lévő vállalkozással szemben			
89	Egyéb rövid lejáratú kötelezettségek	307 867	279 972	261 984
90	G. PASSZÍV IDŐBELI ELHATÁROLÁSOK	393 962	589 935	268 487
91	Bevételek passzív időbeli elhatárolása	4 754	242 399	38 322
92	Költségek, ráfordítások passzív időbeli elhatárolása	47 595	44 699	1 513
93	Halasztott bevételek	341 613	302 837	228 652
94	FORRÁSOK ÖSSZESEN (53+62+66+90. sor)	3 709 031	4 899 692	5 128 098

Forrás: A Szabolcs Volán Zrt. 2007-2009-es beszámoló adatai

5. melléklet: A Szabolcs Volán Zrt. eredménykimutatása 2007-2009

"A" EREDMÉNYKIMUTATÁS (összköltség eljárással)

Adatok ezer Ft-ban

Tétel-szám	A Tétel megnevezése	2007	2008	2009
01	Belföldi értékesítés nettó árbevétele	5 449 219	5 467 694	5 183 764
02	Export értékesítés nettó árbevétele	0	0	0
I	Értékesítés nettó árbevétele	5 449 219	5 467 694	5 183 764
03	Saját termelésű készletek állományváltozása			
04	Saját előállítású eszközök aktivált értéke	165 663	137 341	129 970
II	Aktivált saját teljesítmények értéke	165 663	137 341	129 970
III	Egyéb bevételek	583 376	931 463	1 348 654
8	III.sorból: visszaírt értékvesztés			
05	Anyagköltség	1 824 586	1 951 293	1 805 738
06	Igénybevett szolgáltatások értéke	698 197	713 432	752 926
07	Egyéb szolgáltatások értéke	72 345	74 537	76 112
08	Eladott áruk beszerzési költsége	17 562	14 913	12 364
09	Eladott (közvetített) szolgáltatások költsége	3 727	2 639	4 097
IV	Anyagjellegű ráfordítások	2 616 417	2 756 814	2 651 237
10	Béreköltség	1 935 854	1 956 066	2 011 561
11	Személyi jellegű egyéb kifizetések	390 071	425 702	446 833
12	Bérfelrakások	735 339	789 860	784 745
V	Személyi jellegű ráfordítások	3 061 264	3 171 628	3 243 139
VI	Értékcsökkenési leírás	531 080	534 739	567 891
VII	Egyéb ráfordítások	89 834	93 148	63 128
	VII.sorból: értékvesztés	0	2 697	0
A	ÜZEMI (ÜZLETI) TEVÉKENYSÉG EREDMÉNYE	-100 337	-19 831	136 993

Forrás: A Szabolcs Volán Zrt. 2007-2009-es beszámoló adatai

6. melléklet: A Szabolcs Volán Zrt. eredménykimutatása 2007-2009

"A" EREDMÉNYKIMUTATÁS (összköltség eljárással)

Adatok ezer Ft-ban

Tétel-szám	A Tétel megnevezése	2007	2008	2009
13	Kapott (járó) osztalék és részesedés	323	317	0
	13. sorból: kapcsolt vállalkozástól kapott			
14	Részesedések értékesítésének árfolyamnyeresége			
	14. sorból: kapcsolt vállalkozástól kapott			
15	Befektetett pénzügyi eszközök kamatai, árfolyamnyeresége			
	15. sorból: kapcsolt vállalkozástól kapott			
16	Egyéb kapott (járó) kamatok és kamatjellegű bevételek	21 309	36 990	9 341
	16. sorból: kapcsolt vállalkozástól kapott			
17	Pénzügyi műveletek egyéb bevételei	11 546	5 112	123
VIII	Pénzügyi műveletek bevételei	33 178	42 419	9 464
18	Befektetett pénzügyi eszközök árfolyamvesztése			
	18. sorból: kapcsolt vállalkozásnak adott			
19	Fizetendő kamatok és kamatjellegű ráfordítások	16 024	11 175	23 787
	19. sorból: kapcsolt vállalkozásnak adott			
20	Részesedések, értékpapírok, bankbetétek értékvesztése			
21	Pénzügyi műveletek egyéb ráfordításai	1 747	6 545	14 442
IX	Pénzügyi műveletek ráfordításai	17 771	17 720	38 229
B	PÉNZÜGYI MŰVELETEK EREDMÉNYE	15 407	24 699	-28 765
C	SZOKÁSOS VÁLLALKOZÁSI EREDMÉNY	-84 930	4 868	108 228
X	Rendkívüli bevételek	87 785	118 044	818
XI	Rendkívüli ráfordítások	286	0	15 963
D	RENDKÍVÜLI EREDMÉNY	87 499	118 044	-15 145
E	ADÓZÁS ELŐTTI EREDMÉNY	2 569	122 912	93 083
XII	Adófizetési kötelezettség	0	0	0
F	ADÓZOTT EREDMÉNY	2 569	122 912	93 083
22	Eredménytartalék igénybevétele osztalékra, részesedésre			
23	Jóváhagyott osztalék, részesedés			
G	MÉRLEG SZERINTI EREDMÉNY	2 569	122 912	93 083

Forrás: A Szabolcs Volán Zrt. 2007-2009-es beszámoló adatai

7. melléklet: A Szabolcs Volán Zrt. cash flow kimutatása 2007-2009

Adatok ezer Ft-ban

	Megnevezés	2007	2008	2009
1	Adózás előtti eredmény	2 569	122 912	93 083
2	Tárgyidőszakban elszámolt amortizáció (+)	531 080	534 739	567 892
3	Tárgyidőszakban elszámolt értékvesztés és visszairás (+/-)			
4	Céltartalék képzés és felhasználás különbözete (+/-)	-25 081	40 650	-21 132
5	Befektetett eszközök értékesítésének, vagyontárgyak apportálásának eredménye (-/+)	-44 681	-9 029	-6 930
6	Végleg átadott (eredm kapcs) pénzeszköz (+)			
7	Végleg kapott (eredm kapcs) pénzeszköz (-)			
8	Szállítói kötelezettségek változása (+/-)	-28 609	4 669	30 500
9	Rövid lejáratú (nem szállítói) kötelezettségek változása (+/-)	27 615	-50 670	596 322
10	Passzív időbeli elhatárolások változása (+/-)	-75 401	195 973	-321 448
11	Vevőkövetelések változása (-/+)	23 615	-20 206	5 877
12	Forgóeszközök (kivéve vevő, kölcsön, pénzeszköz) változása (értékvesztés nélkül) (-/+)	248 996	-154 764	-66 662
13	Aktív időbeli elhatárolások változása (-/+)	-32 853	35 751	-434 263
14	Fizetett társasági adó (-)			
15	Fizetett osztalék (-)			
16	Kapott osztalék (részesedés) kiszűrése (-)		-317	
17	Fizetett, fizetendő osztalék (részesedés) kiszűrése (-)			
I.	Működési tevékenység nettó pénzeszköz változása	626 688	699 708	443 239
18	Immateriális javak növekedése (értékhelyesbítés nélkül) (-)	-5 579	-6 757	-2 237
19	Immateriális javak csökkenése (écs és értékhelyesbítés nélkül) (+)	146		
20	Ingatlanok növekedése (-)	-9 821	-196 333	-59 914
21	Ingatlanok csökkenése (écs nélkül) (+)	15 493		460
22	Műszaki berendezések növekedése (-)	-581 280	-1 397 216	-329 989
23	Műszaki berendezések csökkenése (écs nélkül)(+)	150	573	1 050
24	Egyéb tárgyi eszközök növekedése (-)	-59 217	-37 851	-39 757
25	Egyéb tárgyi eszközök csökkenése (écs nélkül)(+)	5 409		55
26	Beruházások változása (rendkívüli écs nélkül) (-/+)	12 394	-507	-1 206
27	Beruházásra adott előlegek változása (-/+)	43		

28	Részesedések, hosszú lejáratú értékpapírok növekedése (-)	1 569		
29	Részesedések, hosszú lejáratú értékpapírok csökkenése (értékvesztés nélkül) (+)		3 940	650
30	Befektetett eszközök értékesítésének, vagyontárgyak apportálásának eredménye (+/-)	44 681	9 029	6 930
	Kapott osztalék (részesedés) (+)		317	
II.	Befektetési tevékenység által felhasznált nettó pénzeszköz	-576 012	-1 624 805	-423 958
31	Jegyzett tőke növekedése (+)		348 000	
32	Jegyzett tőke csökkenése (-)			
33	Jegyzett, de be nem fizetett tőke növekedése (-)			
34	Jegyzett, de be nem fizetett tőke csökkenése (+)			
35	Tőketartalék és eredménytartalék növekedése (kivéve előző évi mérleg sz. eredmény, ha +) (+)			
36	Tőketartalék és eredménytartalék csökkenése (kivéve előző évi mérleg sz. eredmény, ha -) (-)			
37	Végelegesen kapott pénzeszköz (+)			
38	Véglegesen átadott (eredm kapcs) pénzeszköz (-)			
39	Kötvény, hitelviszonyt megtestesítő értékpapír növekedése (+)			
40	Kötvény, hitelviszonyt megtestesítő értékpapír csökkenése (-)			
41	Hosszú lejáratú hitel és kölcsön felvétel (+)		600 000	
42	Hosszú lejáratú hitel és kölcsön törlesztés, visszafizetés (-)			-78 224
43	Hosszú lejáratra nyújtott kölcsön és elhelyezett bankbetét törlesztés (+)			
44	Hosszú lejáratra nyújtott kölcsönök és elhelyezett bankbetétek (-)	-203	457	847
45	Alapítókkal szembeni, egyéb hosszú lejáratú kötelezettség növekedése (+)	45 325		
46	Alapítókkal szembeni, egyéb hosszú lejáratú kötelezettség csökkenése (-)	-72 599	-70 926	-70 696
III.	Finanszírozási tevékenység által biztosított nettó pénzeszköz	-27 477	877 531	-148 073
	PÉNZESZKÖZ VÁLTOZÁS (I+II+III)	23 199	-47 566	-128 792

Forrás: A Szabolcs Volán Zrt. 2007-2009-es beszámoló adatai

Köszönetnyilvánítás

Ezúton szeretnék köszönetet nyilvánítani konzulensemnek, Dr. Hernádi Lászlónak, szakdolgozatom elkészítéséhez nyújtott segítségéért, tanácsaiért. Köszönetemet fejezem ki Nagy Zoltánnának szakmai tanácsaiért, segítőkészségéért. Ezen kívül szeretnék köszönetet mondani szüleimnek, testvéreimnek, barátaimnak, akiktől az eddigi tanulmányaim során nagyon sok biztatást és támogatást kaptam.

Plágium - Nyilatkozat

Szakedolgozat készítésére vonatkozó szabályok betartásáról nyilatkozat

Alulírott (Neptunkód:) jelen nyilatkozat aláírásával kijelentem, hogy a

.....

című szakdolgozat/diplomamunka

(a továbbiakban: dolgozat) önálló munkám, a dolgozat készítése során betartottam a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. tv. szabályait, valamint az egyetem által előírt, a dolgozat készítésére vonatkozó szabályokat, különösen a hivatkozások és idézések tekintetében.

Kijelentem továbbá, hogy a dolgozat készítése során az önálló munka kitétel tekintetében a konzulenszt, illetve a feladatot kiadó oktatót nem tévesztettem meg.

Jelen nyilatkozat aláírásával tudomásul veszem, hogy amennyiben bizonyítható, hogy a dolgozatot nem magam készítettem vagy a dolgozattal kapcsolatban szerzői jogsértés ténye merül fel, a Debreceni Egyetem megtagadja a dolgozat befogadását és ellenem fegyelmi eljárást indíthat.

A dolgozat befogadásának megtagadása és a fegyelmi eljárás indítása nem érinti a szerzői jogsértés miatti egyéb (polgári jogi, szabálysértési jogi, büntetőjogi) jogkövetkezményeket.

hallgató

Debrecen,